

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica šte. 5/II.,
telefon 8122 do 8126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.111.

Niso vsi poklicani za reševanje kmečkega vprašanja

V »Domovini« smo pod tem naslovom nedavno prinesli članek dopisnika z dežele kot njegovo mišljenje, ne da bi bili sami zavzeli svoje stališče k reševanju kmečkega vprašanja. Iz odgovora, ki smo ga prejeli od g. Filipa Uratnika, znanega zaslužnega socialnega delavca, je razvidno, da je naš dopisnik neosnovano napadal nekatera izvajanja v spisu »Poljedelsko delavstvo v Sloveniji«, ker je le zelo površno bral to Uratnikovo delo. G. Uratnik pravi v svojem odgovoru:

»Pod gornjim naslovom je prinesla »Domovina« oceno moje studije »Poljedelsko delavstvo v Sloveniji.« Verjemite mi, da svojemu kritiku iz vrst kmečkih gospodarjev ne odgovarjam zato, ker bi si domišljjal, da je v moji knjigi sama nezmotljiva resnica, katere bi ne smel nihče popravljati. Če kritiku odgovarjam, mi gre pri tem za nekaj drugega. Iz te ocene govori oni duh, ki je nekoč razbijal rajnemu Kroku shode zato, ker je ta zahteval, naj se izvede za kmečko ljudstvo starostno zavarovanje. Ne zaradi mene, zaradi naših resnično naprednih kmečkih gospodarjev bi mi bilo žal, če bi moral ugotoviti, da je ta duh res njihov duh.

Glavna vsebina moje knjige ni tisto, kar mi podtika površni dopisnik, ki prav za prav niti odgovora ne zasluži. To je razvidno iz predlogov, ki jih postavljam v knjigi. To so tiste reči, za katere se dopisnik boji, da bi jih kdo uzakonil. Poglejmo, če po pravici! Ali mora naše brezposelno skrbstvo ostati takšno, da hodijo po naše lesne delavce v Loškem potoku hrvatski akordanti in jih spravljajo na neurejen način v hrvatske gozdove? Ali mora iskati kruha v tujini poedini izseljenec sam zase, navezan kakor v časih Jake A'čevca le na svoje znanje in sredstva? Ali se ne sme urediti to posredovanje na način, kakor je urejen na primer za prekmurske delavce ki prinesejo domov skoro tretjino zaslužka, ki ga zaslužijo vsi lesni delavci v Sloveniji? Letno namreč prinesejo naši Prekmurci nad 20 milijonov dinarjev domov.

Ali bi bil greh, če bi odpadla iz velikih državnih denarnih sredstev, ki jih dajemo pri nas vsako leto za prehrano pasivnih krajev, tudi na Slovenijo kaka mrvica, do katere imamo spričo velike siromaščine našega podeželja tudi mi pravico?

Ali je prav, da se stotisoči, ki se jemljejo iz javnih sredstev našim izseljencem, kadar gredo v tujino, uporabljajo za vse mogoče, samo ne za podpore izseljencem, če onemorejo?

Važno je zavarovanje za bolezen, starost in onemoglost. Ali je prav, da ostaja povsem samemu sebi prepuščen kmečki hlapec, ki se ponesreči, in da za njegovo starostno oskrbo od skupnega narodnega dohodka nič ne ostaja? Ali je prav, da ustanove, kakor so na primer zdravstvene zadruge, niso tako organizirane, da bi imelo od njih ubogo podeželsko ljudstvo kakšno korist, čeprav stanejo milijone?

Rekli boste seveda, da bi bilo vse to dobro izboljšati, ampak to je treba plačati. Na to odgovarjam: Kmet plačuje s svojim de-

lom ob koncu koncev tudi vse rente, obresti in pokojnine mestnih ljudi, ki so mnogo večje. Jaz sem v svoji knjigi večkrat poudaril, da plačuje to v taki meri, da bi bilo prav, če bi se za to drobtino, za ta začetek socialne politike na podeželju, tudi mestna gospodarstva malo soproitegnila.

Glede pač kmečkih hlapcev pravim v svoji knjigi, da so pač take, kakršne so pri zdajšnji donosnosti kmetije mogoče, in da je tu iskati izboljšanje predvsem v povišanju donosnosti kmetije. Nisem rekel, da mora biti v pogledu dohodkov hlapec izenačen z gospodarjem, ki je vložil v posestvo glavni-
co, temveč sem ugotovil, da je marsikje že izenačen in da so primeri, kjer je gospodar še na slabšem kakor hlapec, zlasti če je gospodar zadolžen.

Glede delovnega časa sem istotako poudaril, da tu ni bistvene razlike med hlapcem in gospodarjem in da je iskati razbremenitve v racionalizaciji kmetijstva, ki pa more služiti vsemu prebivalstvu.

Za cenena živinska zdravila

Kmetu ni treba razlagati, kako huda je škoda, ki jo vsako leto napravijo živinske nalezljive in druge bolezni. To dejstvo je dalo pobudo nekaterim živinozdravnikom v Srbiji in drugod, da so začeli pridobivati kmetovalce za posebne zadruge, ki naj bi same ustanovile tvornico, odnosno tvornice za izdelovanje potrebnih živinskih zdravil. Ta zdravila naj bi bila zelo cenena, kar bi bil seveda glavni smoter takih združnih tvornic.

Prve take zadruge so že obetale uspeh in storile mnogo tudi na področju živinskega zdravstva, ker so med kmečkimi živinorejci povečale zanimanje za upoštevanje zdravstvenih nasvetov pri živinoreji. Živinske kužne bolezni so v krajih, kjer so obstajale take zadruge, zelo popustile.

Toda nekateri sreski živinozdravniki so nastopili proti živinorejskim zdravstvenim, drugim, zlasti kar se tiče načrta za lastne tvornice zdravil, češ da je to nemogoče. Za-

Samo omenil sem, da določajo nekateri zakonodajci za kmečke posle tudi dopuste. Te zahteve niti nisem v zaključkih ponovil, ker se mi zdi, da je zadnja, ki bi smela povzročati nepotrebne spore. Ni pa na njeni strašnega. Ne samo v tujini, tudi pri nas puščajo res napredni gospodarji pozimi svoje posle po kak teden dni domov k staršem in sorodnikom. Vse to se izvede lepo brez letovanja v Dalmaciji, brez velike zadrage, kje naj prebije posel dopust. Toda vse to je v vrsti večjih potreb, ki jih postavljam v svoji knjigi na dnevni red, res manj važno vprašanje.

Meni je pred očmi novo, res napredno slovensko podeželje s številnimi zavetišči za ponesrečence in onemogle kmetijske delavce, kar je v zvezi socialnega skrbstva po mestih in na podeželju danes ustvarljivo.

Meni je pred očmi novo, res napredno slovensko podeželje, v katerem bi videli slovenski gospodarji svoj ponos v tem, da bi pomagali izkoriščati zase in za svojo okolico glede na kmečke potrebe vse pridobitve moderne dobe, od elektrike, strojev pa do boljše organizacije kmetijske vede in v katerem ne bi čutili sreče v tem, da umirajo med mrličji.

Zato mi duh, ki veje iz kritike omenjenega dopisnika, ne more biti všeč.

vzeli pa so se za to, da bi država v svojih izdelovalnicah živinskih cepiv izdelovala potrebna cepiva in jih po lastni ceni dajala živinozdravnikom, ki bi od časa do časa obiskovali posamezne kraje. Združenje živinozdravnikov je tudi izdelalo zadevni načrt, ki ga je ministrstvo za kmetijstvo nedavno odobrilo.

Kaže pa, da se večina živinozdravnikov še zmerom ogreva za zdravstvene zadruge in združne tvornice živinskih zdravil ter ne odobrava stališča, ki ga je proti temu zavzel odbor Združenja živinozdravnikov. Vsekakor bi mogle take zadruge le pospeševati napredek živinoreje, posebno če bi se razširile po vsej državi. Jasnó je tudi, da bi zveza takih združenj mogla ustanovljati in uspešno voditi tvornice živinskih zdravil. Ni prav, da se ta pomembna pobuda za zmerom pokoplje. Pri našem zaostalem kmetijstvu že tako nedostaja pobud, ki bi nam omogočile napredek in dobičkonosnost raznih panog kmetijstva.

Prihodnje leto stopi v veljavo zavarovanje obrtnikov

Finančni zakon za proračunsko leto 1938. 1939. je imel tudi določilo glede socialnega, invalidninskega in starostnega zavarovanja naših obrtnikov. Ministrstvo za trgovino in industrijo je izdelalo zdaj osnutek uredbe o obrtniškem zavarovanju, ki je bil razposlan na vsa odločilna obrtniška društva in korporacije. V prvi polovici letošnjega leta morajo korporacije zbrati potrebno gradivo, ki bo služilo za določitev prispevkov k zavarovanju za primer onemoglosti in starosti. Zavarovanje bi potem stopilo v veljavo 1. januarja 1. 1940.

Socialno zavarovanje je po osnutku uredbe obvezno za obrtnike. Zavarovanju so podvržene vse osebe, ki so po obrtniškem zakonu upravičene izvrševati svojo obrt in jo izvršujejo. V splošnih določilih navaja uredba, katere osebe so obvezane k zavarovanju in katere so izključene. Za zavarovanje obrtnikov v primeru onemoglosti in starosti se ustanovi obrtniški pokojninski zavod. Sedež zavoda bo ministrstvo za trgovino in industrijo pozneje določilo. Ta zavod bo upravljal poseben odbor, sestojč iz predsednika in 8 odbornikov. Upravo bo volila skupščina, ka-

ere se bodo udeleževali s pravico odločanja in glasovanja odposlanci posameznih obrtniških korporacij.

Na drugi strani pa bodo vodile bolniško zavarovanje bolniške blagajne, ki se ustanove

v vsaki banovini. Pristojni ban bo imel pravico, da se v njegovem območju ustanovi po potrebi več bolniških blagajn, ki jih bo upravljala posebna uprava s predsednikom na čelu.

Borba okoli cene mleku

Že nekaj časa je bila Ljubljana v veliki borbi s podeželjem zaradi cene mleku. Z novim letom se je namreč nameravala zvišati cena mleku, dostavljenemu na dom, za 25 par pri litru, tako da bi stal liter dva in pol dinarja. Razume se, da je med delavstvom in nameščenstvom nastal odpor, ker so pač njih dohodki pretežno skrajno skromni.

Če malo premostrimo to zadevo, pridemo do zaključka: pridelovalec mleka in ravnik sta imela v tej borbi vsak s svojega stališča prav. Četudi bi se cena mleku povišala na dva in pol dinarja, bi to še ne bila pravična cena, ker je govedoreja draga, naporna in v današnjih razmerah malo dobičkonosna kmetijska panoga. Odkrito je treba povedati, da bi kmetje čedalje bolj opuščali rejо govedi, če ne bi potrebovali gnoja.

Prav žalostna je ta ugotovitev, a je resnična. Samo pridelovanje mleka in odprodaja živine se ne izplačata, zlasti ne v letih, ko je krma draga. Kadar je krma draga, požre eno govedo prej ko v enem letu samo sebe, kakor

pravijo kmetje. To se pravi, da žival požre toliko krme, kolikor je sama vredna.

Na drugi strani pa velika večina ravnikov celo tako majhno ceno, kakor je dva in pol dinarja za liter mleka, le s težavo zmore. Ker si ne ve drugače pomagati, začne borbo proti poviški cene. Borbe za večje plače ne more začeti, ker ve, da ne bi nič pomagala. To je kruta borba za beden obstoj, in žrtev mora doprinesiti kmet, ki mora sploh zmerom biti pripravljen na žrtve. Tudi zdaj je moral popustiti kmet, tako da ostane cena mleku na dveh dinarjih in 25 parah.

Iz vsega tega sledi še ena ugotovitev: delavstvo in nameščenstvo sta preslabo plačana, a kmetijstvo je potrebno temeljite presnove. Seveda je takole ugotovitev laže postaviti kakor pa pomagati, da bi se razmere izboljšale. Toda začeti se mora enkrat, in sicer po določenem načrtu. Zgledov, kako je treba delati, imamo v tujini mnogo. Takšen načrt bi se moral držati preprostega, ali bridko resničnega načela: Kadar ima kmet denar, ga imajo vsi ljudje.

Politični pregled

Predsednik verifikacijskega odbora naše narodne skupščine Stevan Čirić je v smislu skupščinskega poslovnika

sklical narodno skupščino na sejo v petek 3. februarja. Na dnevnem redu bosta razprava o poročilih verifikacijskega odbora in zapisnega novih narodnih poslancev. Po skupščinskem poslovniku bo vodil posle narodne skupščine do izvolitve njenega predsedstva predsednik verifikacijskega odbora. Na prvi prihodnji seji bo narodna skupščina izvolila svoje stalno predsedstvo in zatem še stalne odbore.

Banski svet dravske banovine se sestane 13. februarja ob 10. dopoldne v Ljubljani. Predmet zasedanja bo

obravnavanje banovinskega proračuna za leto 1939-40, s pripadajočimi pravilniki v smislu člena 11. pravilnika o organizaciji in delu banskih svetov.

V Beograd je prispel

rumunski zunanji minister Gafencu na sestanek z ministrskim predsednikom dr. Stojadinovićem.

To je prvi uradni obisk novega rumunskega zunanjega ministra v tujini.

V ponedeljek je imel nemški državni zbor sejo, na kateri je podaljšal zakon, s katerim je vsa zakonodajna oblast prepuščena vladi. Nato je imel

kancelar Hitler dve in pol ure trajajoč govor,

v katerem je najprej naštel uspehe svoje vladavine v prvih šestih letih in orisal potek dogodkov v preteklem letu v zvezi s priklju-

Vaški apostol

POL GANGHOFERJU PRIREDIL R. R. O

Na posekanem drevesu je sedela Lizika in skrivala obraz v dlaneh. Ruta ji je zdrsnila z las na tilnik in solnce se je poigravalo na njenem hrbtu. Drevesna brada, ki jo je bila nabrala, ji je padla iz predpasnika in je ležala v šopih pred njenimi nogami.

Ptičji žvižg v tišni gozda. Plašno je zvenel. Ščinkavec: Sedel je skrit nekje v drevju. V mrzli zimi očitno ni dosti pel. Nič čudnega da je moral zdaj najprej malo poizkusiti, preden se je prav slišalo.

Lizika, ki ni slišala glasov ob gozdu, ne Janezovih korakov in ne lomljenja vej, je slišala ta drobni čivkajoči glasek. Pogledala je kvišku in iskala z očmi. Tedaj je opazila mladega Gozdnika, ki je stal pred njo. Tako preplašeno je planila kvišku, kakor bi se bilo primerilo nekaj strašnega. Ščinkavec v drevju je utihnil. Prhutanje njegovih peroti se ni čulo. Samo čez zlati sij, ki je ležal na tleh, je šinila drobna senca.

Stala sta drug pred drugim kakor dva človeka, ki imata oba slabo vest in ki se drug drugega bojita.

Lizika se je sklonila, da bi pobrala raztreseno drevesno brado.

Tedaj se je Janez razdraženo in hripavo posmejalo: »Tako? Ali si res iskala zelišča?«

»Da, drevesno brado.«

»Drevesno brado?« Prav natanko si je to brado ogledal in res ni bilo videti nič takšnega, kakor je pravil mizarjev pomočnik. Toda vsa tista sredstva so videti hudo nedolžna.

Saj morajo biti takšna, ker bi jih ljudje drugače prehitro spoznali in bi se jih znali braniti. Bog ve, čemu služi ta drevesna brada? »Da, drevesna brada; kaj pa počenjaš z njo?« Janezov glas je zvenel tako, kakor bi ga bil kovač s kleščami držal za vrat. »Ali je za nesrečo drugih ljudi?«

Lizika se je blede zastrmela v mladega Gozdnika.

»Ali si se odvadila govorjenja? Petru si žvrgolela cele dni in noči. Ali nimaš zame niti ene besede?...«

Molčala je in ga samo gledala. Skozi drevje se je prikazal prvi mrak.

Ta mrak je razdražil njegovo jezo, kakor izpazi žareče železo vodo. »No? Kaj je z brado? Ali izpreminja vreme? Ali izžene iz srca črva, ki žre človeku smeh? Pa veselje in srečo in vse?«

Strah v Lizikinih očeh se je izpremenil, v pogled, ki je bil tako žalosten, da je Janez pozabil svojo jezo. Onemel je, potisnil klobuk nazaj in se prijel za čelo, kakor pod streho njegovih misli ne bi bilo nekaj v redu.

Z grenkim smehljajem je Lizika nagnila glavo. »Kakor vsi drugi!« je tiho rekla. Sklonila se je, da bi stisnila v svoj predpasnik poslednje kosce raztresene drevesne brade.

Janez pa je ves zasopel počenil k njej. Tako se je vedel, kakor da bi bil izgubil razum. »Tako? Nočeš govoriti? Ti? Pa toliko bi mi lahko povedala! Ali poznaš vsa zelišča? Vsa za bedo? In samo slaba? Ali si se naučila spoznavati tudi dobra? Daj, povej mi! Ali je kakšno za srečo?«

Lizika ga ni pogledala. Samo zadrževala je.

čitvijo Avstrije in razkosanjem Češkoslovaške. Zatem je opisal težavni gospodarski položaj Nemčije in s tem utemeljil nemško zahtevo po kolonijah. Dokler Nemčija ne dobi kolonij, tako dolgo bo morala čim več izvažati in delati konkurenco na svetovnem trgu. Izjavil pa je, da zaradi kolonij ne bo prišlo do vojne. Židom je napovedal neizprosno boj. Tujega vmešavanja tudi v tej zadevi ne bo trpel. Obsirno je orisal razmerje vladavine do vere in navedel, koliko Nemčija vsako leto žrtvuje za katoliško in za evangeliško cerkev. Lani sta dobili 500 milijonov mark iz državne blagajne in imata poleg tega 10 milijard mark vredna posestva, ki donajajo letno okrog 300 milijonov mark in sta še oproščeni davka. Če mislijo cerkveni voditelji, da se jim v takih razmerah godi slabo, je Hitler takoj pripravljen izvesti ločitev cerkve od države. Duhovnikov nihče ne preganja. Dokler služijo samo Bogu. Če pa se vmešavajo v politiko in zagreše nenravna dejanja, pa morajo, kakor vsak drug državljani odgovarjati po zakonu.

Govorec o zavezništvu z Italijo je Hitler dejal: »Naj se nihče ne moti nad našim neomajnim sklepom, da bo

Nemčija vedno na strani svojega italijanskega zaveznika,

in to v vsaki vojni, ne glede na vzroke. Nemčija se zaveda, kakšna usoda jo čaka, če bi se posrečilo uničiti italijanski fašizem. Pozna posledice in jim gleda ledeno hladno v oči.

Ob koncu se je dotaknil Hitler odnošajev Nemčije do drugih držav in med drugim omenil,

da je tudi Jugoslavija stopila v vrste nemških prijateljev in zaveznikov.

Svoj govor je zaključil s pozivom na slogo in še povečano delavnost na vseh področjih. Seja je bila nato zaključena.

Hitlerjev govor po vesteh iz Londona ni v Angliji izzval nikakega presenečenja. V splošnem ugotavljajo, da je bil to najzmernejši govor, kar jih je doslej imel nemški kancelar.

Največjo pozornost je zbudilo dejstvo,

da Hitler tokrat ni niti z besedico omenil Rusije,

dočim je doslej še v vsakem svojem govoru govoril proti komunizmu in boljševiški Rusiji. V tem vidijo potrditev vesti, da se vodijo med Berlinom in Moskvo tajna pogajanja za gospodarsko in politično sodelovanje.

»Tisto zelišče mi povej! Potreboval bi ga!« Rezek smeh. »Pred ženitvijo sem. Jutri ali kdaj, sam ne vem. Tega noben katekizem ne more več izpremeniti. Beseda je beseda. In moja Julka —« Spet se je zasmel. »Ali mar moje Julke ne poznaš, moje ljube Julke?«

Počasi je Lizika dvignila obraz, ki je bil do ustnic blede.

Janez je sklanjal svoje vroče čelo tako globoko k njej, da se je morala neprestano odmikati.

»Kaj ne, da jo poznaš? Takšne ni na svetu. In tako srečo imam jaz! Samo poglej jo! Kakor breza je zrasla. Obraz ima takšen, da bi ji ga lahko vsaka roža zavidala. Pa oči! Kar ustrašiti se jih mora človek, toliko nedolžnosti je v njih! No, moja Julka! Vse sladkosti in dobrote ima. Ljubezni in veselja kar na funte, seveda drugače, kakor misli Peter. Pa denarja. Za tri voze bo bale. Tu moram biti zadovoljen, kaj?« Presrečnemu, ki mu je usoda namenila toliko dobrot, je smeh kar trgal ustnice. »Toda ženitev je ženitev, ta pa je zmerom nezanesljiva igra. Človek ne ve kaj nazadnje skoči iz skrinje. Lahko pride kaj takega, pred čemer se mora človek prekrizati, kakor se je takrat nočni čuvaj. Zato bi potreboval skrito zelišče za trdno srečo. Ljudje pravijo, da je neka takšna reč. Pa taka sreča! ki se ne zmaje in ne zlomi! To mi moraš dati, takšno zelišče!« Janez je iztegnil roke. Toda prestrašen jih je takoj umaknil.

Vsa drhteča, z zmedenimi očmi se je Lizika dvignila. Z rokami je tako krčevito stiskala predpasnik z drevesno brado k sebi, kakor bi bila imela nekaj nad vse dragocenega. Dolgo

Važnost pripisujejo edino le Hitlerjevi izjavi, da bo Nemčija v vsaki vojni na strani Italije. V tem vidijo grožnjo Franciji in Angliji in menijo zaradi tega, da se bo napetost v Evropi še povečala in da bo Italija čedalje bolj pritiskala na Francijo.

Razni listi so zadnje dni poročali, da je pri pogajanjih z Nemčijo

češkoslovaška vlada pristala na neoviran prevoz nemškega vojaštva in vojaškega materiala po češkem ozemlju.

Češki listi sedaj to zadevo pojasnjujejo. Pravijo, da ne gre za nikak izreden sporazum. Ako se je hotel po novi določitvi mej obnoviti železniški promet, je morala Nemčija dovoliti, da vozijo češki vlaki nekatere odseke po nemškem ozemlju, češkoslovaška vlada pa je izdala enako dovoljenje za nemške vlake. Ti vlaki niso podvrženi pregledu. Zato lahko tako Čehi kakor Nemci v njih prevažajo tudi svoje vojaštvo in vojaški material. Te določbe pa veljajo samo za natančno določene proge, po katerih redno vozijo nemški vlaki čez češko in češki vlaki čez nemško ozemlje.

O vojni na Daljnem vzhodu objavljajo »Times« daljše poročilo svojega poročevalca iz Sanghaja, ki ugotavlja med drugim:

Japonsko gospostvo na Kitajskem se še vedno naslanja izključno na orožje.

Japonske čete na Kitajskem, katerih število že presega en milijon, se zdaj znova ojačujejo, da bi bilo tako omogočeno nadaljno prodiranje v kitajsko notranjost. Denarna bremena japonskih zasedb nosi dejansko še vedno Japonska sama, kajti posredne ali neposredne dajatve zavzetih kitajskih pokrajin krijejo le zelo majhen del izdatkov. V tem letu naj bi se ta način v toliko izpremenil, da bi Japonska skušala prenesti svoje vojne in zasedbene izdatke na podvržene Kitajce, toda noben finančni strokovnjak ne verjame v uspeh takih poizkusov. Za Japonsko se vojna na Kitajskem, če tudi se konča s popolno japonsko zmago, nikdar ne more izplačati.

Pretekli teden

se je glavno mesto Katalonije Barcelona brez boja vdalo frankovcem

in so republikanci zavzeli nove položaje, kjer so se dobro utrdili. Pričakoval se je že konec republikanske Španije, toda te dni so začeli republikanci protiofenzivo in dosegli nekaj uspehov. Na vsem katalonskem bojišču traja nova huda bitka. Najbolj krvavi so boji v odseku pri Santi Mariji. Republikanske čete

ga je molče gledala, potem pa je rekla: »Janez, takšen, kakor se zdaj delaš, nisi in ne smeš biti.« Njene žalostne oči so ga vsega objemale kakor ogenj. »Peter ne bi imel več mirnega trenutka. Glej, saj ne veš, koliko si s tem prizadel sebi in — meni — « Potok solza ji je zadušil besede, ki jih je še mislila povedati. Ni jih skušala zadržati. Samo mirno se je obrnila in šla iz temnega gozda.

Kakor bi ga bila trda pest udarila po čelu, je strmela Janez za Liziko, dokler ni izginila v sivi senci večera. »Jezesmarija!« je zajecjal in razklenil roke. »Lizika!« Tiho in temno je ležal gozd pred osamelim fantom! Potem se je Janez iznenada zasmel. Ta smeh je bil jasnejši in srečnejši kakor smeh v njegovih najsrečnejših časih. Toda kmalu se je Janezovo upanje izpremenilo spet v temne dvome. »Jezesmarija! Saj se nič več ne spoznam!« Z obema rokama je bredel okrog sebe, kakor bi bil slep. »Peter! Peter!« je zakričal v prihajajočo noč in začel teči kakor obseden.

Čez travnike in čez vas. Z začudenimi očmi so ga ljudje gledali in se mu posmehovali. Janez je tekel in tekel. Pri domačih dvoriščnih vratih je napravil premajhen ovinek in se je zaletel v vogalni steber, da se je zamajal. »Oha, počasi!« je zasopel sam pri sebi. Med hišnimi vrati je odrinil dekle. »Peter? Petra moram dobiti!« Hitel je čez hodnik do čumnate grbastega apostola. »Peter! Kje si? Zdaj ti moram pa nekaj povedati!« Janez je umolknil in pogledal v tiho, temno čumnato. Petra ni bilo nikjer. Sredi čumnate je čepel čudno negiben nestvor, kakor za skok pripravljena zver: novi stol za kuharico Katro, ta Peter Zdzazilek med stoli. Fir-

Mislili so, da je Majdkina oblekca bela...

... dokler ji ni stric obrisal solz s svojim robcem — opranim z Radionom!

Tudi Vi, ki niste več novinka v gospodinjstvu, mislite morda, da je Vaše perilo belo. Primerjajte ga pa enkrat s perilom, opranim z Radionom. Razloček je očiten ter Vas bo prepričal: z navadnimi sredstvi oprano perilo izgleda sivkasto v primeri s perilom, opranim z Radionom. Nič čudnega: navadna pralna sredstva samo površno odpravijo nesnago, medtem ko kisikovi mehurički skupaj s peno dobrega Schichtovega mila, ki ga vsebuje Radion, prodirajo skozi tkanino in jo operejo tako, da postane »Radion-bela«. Uporabite pri prihodnjem pranju perila Radion, pa ne boste nikoli več uporabljali kakršnegakoli drugega pralnega sredstva!

Schichtov
RADION
pere sam

než, ki je bil z njim prepleskan, je navdajal vso čumnato s svojim ostrim vonjem. »Tri sto zelenih! Hudiča!« Janez je spet zaloputnil vrata. »Zdaj, ko človeka potrebujem, ga pa nikjer ni!« Ko je hitel nazaj po hodniku, je spet klical: »Peter! Peter!«

Stari Gozdnik, ki je slišal te klice, je prišel iz izbe: »Kje pa gori? Fant, kaj pa ti je?«

»Petra moram dobiti! Za božjo voljo, kje pa je?«

»Kaj pa vem? Še norce naj bi nadzoroval!«

»Peter!« je sopel Janez in odbežal skozi vrata. Tedaj je staremu županu pošlo potrpljenje. Začel je zabavljati, da je bila vsa hiša polna njegovega besedičenja. Janez tega ni slišal. Bil je že na cesti in hitel od hiše

do hiše. Pri vsakem sosedu je potrkal na okno in vprašal: »Ali ste Petra kaj videli?«

Še celo v gostilni ga je iskal. V gostilni! Peter je bil vsa dolga leta le enkrat tam — da jih je za svojo pridigo dobil po grbi.

In ko je vsa vas že utihnila in so se na jekleno sinjem pomladnem nebu lesketale zvezde, je obstal Janez pred Kajžaričino kočjo. Zadržal je sapo in prislusnil pri zaprtih oknicah, kjer se je svetil v noč droben sij luči. »Tu bom počakal! Tu notri mora biti! Ga bom že pričakal.« Obrisal si je pot s čela in sedel na travo. Neprestano je strmela v hišna vrata. Petra pa ni hotelo biti.

Za zaprtimi oknicami sta sedeli botra Nana in Lizika molče za mizo in delali. Lizika

neprestano napadajo postojanke Francove vojske.

V Moskvo sta prispela nemški poslanik von Schulenburg, ki se bo po daljši odsotnosti spet vrnil na svoje službeno mesto, in Schnurre, načelnik srednje-evropskega trgovinskega oddelka v nemškem zunanjem ministru. Temu obisku pripisujejo v Moskvi

izreden pomen za bodoče trgovinske in politične odnose med Nemčijo in Rusijo.

Schnurre je strokovnjak za gospodarska in politična raziskavanja in je pripravil vse važnejše trgovinske pogodbe, kar jih je nova Nemčija sklenila, med njimi tudi trgovinski sporazum med Nemčijo in Jugoslavijo. Novi trgovinski sporazum, ki ga bosta sklenili Nemčija in Rusija, bo določal izmenjavo nemških industrijskih izdelkov za ruske sirovine. Pravijo, da je Nemčija tudi pripravljena Rusiji dobavljati orožje, če ji Rusija da potrebna jamstva glede rabe tega orožja.

Iz angleškega zunanjega ministrstva se je izvedelo, da je imel

novi angleški veleposlanik v Moskvi Speed nenavadno dolg in prisrčen razgovor s Kalininom in Litvinovim

ob priliki izročitve svojih poverljivih pisem. Kaže, da je angleška vlada pripravljena pogajati se z rusko vlado o vseh mednarodnih vprašanjih.

D O P I S I

ČRNEČE PRI DRAVOGRADU. V naši lepi vasi deluje prav delavna gasilska četa že devet let. V teh letih se je povzpela do lastnega doma, pred kratkim pa si je nabavila moderno motorno brizgalno. V nedeljo 22. januarja smo proslavili ob priliki občnega zbora rojstni dan pokrovitelja gasilstva Nj. Vis. kraljeviča Tomislava in pri volitvah izvolili za predsednika ugodnega veleindustrija g. Viktorja Golla.

ORMOŽ. Zveza Maistrovih borcev v Mariboru vabi borce, ki stanujejo v območju ormoškega sodnega okraja in so se v prevratni dobi leta 1918-19 borili pod vrhovnim poveljstvom generala Maistra za osvoboditev naše severne meje, na ustanovni občni zbor odseka Zveze Maistrovih borcev, ki bo v nedeljo 12. februarja po rani sv. maši v klubski

je imela tucat drevesc pred sabo in je barvala iz bledega mahu zvezane vejice. Pri tem delu je sklanjala obraz tako globoko nad mizo, kakor bi bila postala ta večer kratkovidna. Kajzarica je postala nemirna. Čedalje pogosteje so se njene oči ustavljale na Liziki. Delo ji kar ni hotelo iti izpod rok. Kar jo je bil zapustil gospod Felicijan, je neprestano lepila samo streho ponesrečene cerkvice. Izenada pa je vse skupaj odrinila stran. »Otrok, kaj pa ti je?«

»Nič, mama!«

»Ali te boli, ker je moral gospod župnik priti k nama?«

»Ne.« Še globlje je Lizika sklonila čelo.

»Kar ti storiš, me nikoli ne boli!«

Potem je v sobici zavlada spet molk. Čul se je samo tihi šum dela. Potem je Kajzarica vstala, stopila za Lizikin stol in dvignila hčerino glavo. »Otrok, nikari materi ničesar ne prikrivaj! Povej mi, kaj te tišči!«

»Nič, mama!« Lizika se je poskusila smehljati. »Malo bolj sem utrujena kakor druge dni.«

Nana je zastokala in roke so ji omahnile. »Če ni nič drugega, pa pojdi spat, da se odpočiješ.«

Lizika je pokimala, zbrala barve in zložila drevesca v škatlico. Potem je vstala in šla proti čumnati.

»Otrok?«

»Mama?«

»Ali ti je kdo kaj storil?«

Lizika je odkimala in zaprla vrata za seboj.

Kajzarica je šla nazaj na svoj prostor in se iznova lotila dela. Čez nekaj minut je vstala. Pozabila je za sabo pospraviti in ugasiti luč. Toda prste je pomočila v žeganček

sobi Rajhovega hotela v Ormožu. Vabimo tudi one borce, ki morda niso prejeli našega vabila.

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU. Na splošno željo se bo prav dobro uspela igra »Na Trški gori« ponovila v nedeljo 5. februarja ob 18. v šoli. Kdor je še ni videl, naj ne zamudi!

VELIKI PODLOG PRI KRŠKEM. Velika udeležba živinorejcev, živinskih kupcev in prodajalcev na živinskem sejmu v naši vasi 16. januarja, je pričala, kako posrečena je bila zamisel uvedbe živinskih sejmov pri nas, ki so nekako središče kmetijskega gospodarstva na Krškem polju. Ta sejem je bil tretji po vrstnem redu od uvedbe. Lepo urejeno sejmišče ustreza sejmiskim potrebam. Sejmiski odbor je poskrbel, da so bila dohodna in dovozna pota kljub razmeščanim tlom odlična, za kar gre del pohvale tudi samim vaščanom, ki vzorno skrbijo za sejmišče. Udeležba na tem sejmu bi bila še večja, če se ne bi ljudje bali slinavke, ki že dalje časa razsaja v sosednjih srezih. Povpraševanje je bilo veliko zlasti po prešičih, pa tudi pri ostali živini so bile zaključene večje kupčije. Naslednji sejem bo v mesecu juniju. — V vasi Gorici pri Velikem Podlogu, skozi katero drži daljnovod, so trije šolarji metali palice in kamenje v izolirne porcelanaste nastavke na drogih ter napravili škodo za 700 din. Orožniki so storilce izsledili in morajo njih starši škodo povrniti. — Kljub večmesečnemu čakanju še do danes ni napeljana elektrika v našo vas. Večina hiš je že dala urediti vse potrebno za spoj z daljnovodom. Zlasti težko pričakujeta električne razsvetljave šola in gasilska četa. — Pred kratkim je polagala prostovoljna gasilska četa v Velikem Podlogu obračun dela za preteklo poslovno leto. Iz poročil je bilo razvidno, da četa pridno deluje in da je vzor vsemu okraju. Njeno premoženje je ocenjeno na 90.000 din. Četa ima ličen dom in krasno gasilsko dvorano. Vse članstvo se vestno pripravlja za gasilski kongres, ker namerava tudi nastopiti. Pohvalno je omeniti, da je četa osnovala svoj gasilski naraščaj, ki ga namerava vzgojiti v dobre in zavedne gasilce.

ZIGARSKI VRH PRI SEVNICI. Naša pota in ceste so v takšnem stanju, da ob slabem vremenu niti s praznim vozom voznik ne more dospeti do naselja, a pešec se pogreza do gležnjev v blato. V naši vasi so letno trije živinski sejmi, ki pa bodo počasi zamrli, če se pota ne bodo popravila, ker je

kakor vselej, kadar je odhajala spat, in stopila v čumnato.

»Otrok?«

Nič glasu.

Nana je tiho zaprla vrata, se v temi slekla in legla. Ves čas je poslušala, a slišala ni ničesar drugega kakor časih sopenje svoje hčere, ki je ležala negibno kakor okamenela. Pa je mati dobro vedela: njen otrok ne spi. Ustnice stiska in strmi z odprtimi očmi v temo. »Otrok!« Vstala je in z obema rokama segla proti Liziki. »Ali nimaš več matere?«

Pridušen glas. Lizika se je oklenila Naninega vratu. Zastokala je, kakor bi se ji bilo srce raztrgalo na dvoje. »Mati, mati! Tako nesrečna sem! Nekoga imam rada, pa ti ne morem povedati, koga! Ne smem misliti nanj! Tako sem nesrečna, da bi najrajši umrla!«

Kajzarica je molčala in je ni skušala tolažiti. Samo brez besede jo je lahko božala in ji s suho roko brisala solze z lic.

Tako je minilo pol noči.

Ko je Lizika spet mirno ležala na blazini, je botra Nana še zmerom sedela zraven nje.

Tedaj je skozi razpoko v vratih opazila rdečkast soj. Preplašena je skočila kvišku in se za silo oblekla.

Lizika se je zdrznila.

»Mama?«

»Nič ni, otrok! Samo luč sem pozabila utrniti.« Nana je stopila čez prag in zaprla tiho vrata za seboj, kajti svetilka se je kadila in smrdelo je po izbi. Drogen dež saj je ležal na mizi in na ponesrečeni cerkvi.

Š čudnimi očmi se je starka zastarmela v nedokončano igračo. Boln nasmeh se ji je

digon živine skoro nemogoč. Tudi tujei naše zelo lepe izletne točke z razgledom po Zasuvalu ne bodo obiskovali, če ne bodo pota lepša. Naši občani so že napravili prošnjo na pristojno mesto, da bi se pota in ceste vsaj zasilno popravila, vendar se do danes še ni nič ukrenilo, le občina Blanca je dobila 25 tisoč dinarjev za preureditev ceste na Žigarski vrh. Toda znesek se misli porabiti tudi za druge ceste. Če je ta znesek določen le za cesto na Žigarski vrh, naj se porabi samo zanjo. Prosimo pristojna oblastva, naj napravi red.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na sejmu v Kranju so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 6, II. po 5,50, III. po 5; telice I. po 6, II. po 5,50, III. po 4,75, krave I. po 5,50, II. po 4,75, III. po 4,25, telata I. po 8, II. po 7,50 din. Na mariborskem sejmu pa so bili za kg žive teže: debeli voli po 4 do 5, poldebili voli po 3,50 do 4,25, plemenski voli po 4 do 5,50, biki za klanje po 3 do 4,50, klavne krave debele po 3,50 do 4,50, molzne krave po 3,50 do 4,75, breje po 3,25 do 4, mlada živina po 3,75 do 4,75, telata po 4 do 6 din.

SVINJE. Na sejmu v Kranju so se trgovali za kg žive teže: špeharji po 10 do 11, pršutarji pa po 8,50 do 9,50 din.

KRMA. Na sejmu v Kranju je bilo seno po 100, slama pa po 50 do 60 din za 100 kg. Povprečno se giblje cena senu v Sloveniji med 50 in 100, slami pa med 30 in 60 din za 100 kg po kakovosti.

SIROVE KOŽE: V Kranju so bile cene: govejim 10 do 13, telečjim 14, svinjskim 6 do 8 din kg.

VOLNA. V Kranju se je prodajala neoprana po 24 do 26, oprana po 34 do 36 din kg.

KROMPIR. Povprečna cena v Sloveniji se giblje med 80 in 100 din za 100 kg.

KOŽE DIVJAČINE. Na dražbi krzna v Ljubljani se se trgovali: lisice poljske po 100, lisice gorske po 140, lisice (posebni kosi) po 180, kune zlatice po 1000 do 1320, kune zlatice (posebni kosi) do 1500, kune belice po 550 do 600, dihurji po 80 do 110, vidre po 320 do 400, zajci zimski po 7, srne zimske (9letne) po 16, jeleni po 40, damjaki po 13, jazbeci po

igral okoli uvelih ustnic. »Zdaj ima prav!« Pogledala je k vratom, kakor bi bil stal gospod Felicijan še zmerom na pragu. Potem je stopila k mizi, privila z eno roko svetilko, z drugo pa dvignila cerkvico. Dolgo je gledala igračo, nato pa je sedla in se spet lotila dela. Poiskala je nove deščice za streho, segrela na gorilniku klej in začela rezati in lepiti. Čedalje hitreje, s čedalje večjo vnemo. Le časih je za trenutek odnehala, da si je obrisala solze. In ker so se njene solze pomešale s sajami in barvami na njenih prstih, je bil njen obraz prav tako lisast kakor obraz Petra Zdzileka tisto noč, ko je govoril z bogom: »Ti si moje zavetje in si mi vse! Čuj, zdaj ti moram nekaj povedati!«

Ko se je zunaj že mračilo jutro, je bila cerkvica narejena. Imela je lesketajoča se okna in na zvoniku pozlačeno streho z majhnim križem.

Kajzarica si je obrisala pisane prste in vstala. Oprezno je prišla krhko umetnino. Potem je prikimala. »Saj še znam!« Dvignila je cerkvico k svetilki. »Kaj ne? Tole ti bom prinesla jutri, ker sem ono zdrabila! Toda pomagaj mojemu otroku! Saj boš?«

Odpihnili je saje, ki so se nabrale na pozlačeni strehi, postavila cerkvico v kot in jo pokrila z ruto.

Zdaj je bila mirnejša.

Da bi spustila svežega zraka v soparno izbo, je odprla okno in oknice.

Tedaj je zagledala v medli sivini jutra nekoga, ki je stal pred lesenim plotom na cesti.

Utrujeno se je nasmehnila.

»Tako? Spet eden, ki dobro misli? Kaj ne?«

Dalje prihodnjič.

70 do 76, davje svinje po 10, divje mačke po 50, pižmovke po 25 din. Prihodnja dražba bo 6. marca

MED. Cene so zelo različne. Medtem ko se prodaja čisti med v Kranju po 22 do 24 din, mu je cena v nekaterih drugih krajih tudi komaj 16 din za kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 31. januarja v devizah (s prišteto premijo):

- 1 holandski goldinar za 23.69 do 24.07 din;
 - 1 nemško marko za 17.68 do 17.86 din;
 - 1 angleški funt za 205.65 do 208.85 din;
 - 1 ameriški dolar za 43.74 do 44.34 din;
 - 100 francoskih frankov za 115.95 do 118.25 din;
 - 100 češkoslovaških kron za 150.75 do 152.25 din;
 - 100 italijanskih lir za 231.35 do 234.45 din.
- Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 471 din, nemški klirinški čeki pa na vseh treh domačih borzah po 13.80 din.

Sejmi

- 5. februarja: Sv Peter pod Sv. gorami;
- 6. februarja: Dobrna, Murska Sobota, Ormož;
- 7. februarja: Metlika, Gornji Logatec;
- 9. februarja: Grahovo, Mengeš, Pilštanj, Zagorje ob Savi, Konjice, St. Jernej na Dolenskem;
- 10. februarja: Sv Jurij ob južni železnici;
- 12. februarja: Motnik.

Drobne vesti

= **Posvetovalni odbor za kmetijstvo.** Na osnovi zakona o ureditvi ministrstva za kmetijstvo je minister za kmetijstvo podpisal pravilnik o sestavi in delu vrhovnega posvetovalnega odbora za kmetijska preučevanja in članov tega odbora. Vrhovni posvetovalni odbor je bil ustanovljen zato, da določa smernice preučevanja in propagande in zaradi določitve načina strokovnega dela ustanov, ki spadajo pod ministrstvo za kmetijstvo. Kot pomožni organi tega odbora bodo osnovani pri kmetijskih oglednih in kontrolnih postajah posvetovalni delovni odbori in strokovne komisije. Vrhovni posvetovalni odbor ima nalogo dajati ministru mnenja in stavljeni predloge o smernicah strokovnega dela.

= **Vinski sejem v Ljutomeru.** Podružnica Vinarskega društva v Ljutomeru priredi 28. februarja vinski sejem in razstavo vin v dvorani g. Zavrtnika v Ljutomeru. Tudi letoš-

nji vinski sejem bo založen z dobrimi sortnimi in mešanimi vini, ki bodo dan pred razstavo ocenjena. Vabljeni so vinogradniki iz ljutomerskega, gornjeradgonaškega in štrigovskega okoliša, da razstavijo svoja vina. Vsi, ki bodo vino razstavili, naj to prijavijo do 23. februarja, vzorce pa pošljejo do 26. februarja (od vsake vrste po tri buteljke). Prijave in vzorce sprejema pisarna občine Ljutomer. Vabljeni so tudi kupci in vsi zanimalci, da se osebno prepričajo na vinskem sejmu o dobri kakovosti vina. Začetek bo ob 9., zaključek pa ob 20.

= **Živahnije povpraševanje po vinu.** Zadnje čase je postala kupčija z vinom zelo živahna. Cene vinom v Slovenskih goricah so se temu primerno tudi že dvignile in se prodaja mešano vino po 6 do 8 din za liter. Pričakovati pa je, da se bodo cene še dvignile.

= **Tolmačenje uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njih upnikov.** Minister za trgovino in industrijo je v soglasju z ministrom za pravosodje predpisal naslednje tolmačenje odstavka 4. v členu 44. uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov: Jamstvo zadrugnikov, ki pri zadrukah z odlogom plačil in sanacijo traja ves čas izkoriščanja zaščite, je samo posledica podaljšane trajanja njih članstva ter se zaradi tega za časa dokler ima zadruga odlog plačil ali sanacijo, zadrugni deleži ne morejo niti izplačevati niti prenašati na račun vlog in ostalih obveznosti zadrug.

Domače novosti

* **Vsem, ki želijo z Družbo sv. Cirila in Metoda na Oplenac.** Za letošnji binokostni zlet Družbe sv. Cirila in Metoda na Oplenac objavlja šentpeterska podružnica kot prirediteljica naslednja navodila: Pohitite s prijavi in takoj ob prijavi vplačajte vsaj delno znesek za vožnjo. Prijave morajo navesti

rojstne podatke, bivališče, pri državnih uslužbencih številko legitimacije, pri članih Nabavljalne zadruge številko članske knjižice. Vožnja z brzovlakom in avtobusom iz Ljubljane na Oplenac in nazaj stane v II. razredu 280 din, v III. razredu pa 200 din. Prehrana (dve večerji kosilo in zajtrk) bo stala 35 din, prenočnina pa bo od 15 do 50 din. Romanja se lahko udeleže tudi nečlani. Prav gotovo pa ni velika žrtev, če se vsakdo včlani pri tej stari narodno-obrambni družbi, saj je letna članarina komaj 12 din. Za prijavitelje izven Ljubljane ki bivajo stran od glavne proge bo zaprošena polovična vozna do glavne proge. Banska uprava bo naprosena, da dovoli izredni dopust uslužbenecem ki gredo na Oplenac, in da se jim ti dnevi ne bi vračunali v redni dopust. Enako bo zaprošena Zbornica za trgovino, obrt in industrijo, da dobi dopust trgovski nastavljenj. Odbor je prejel nekatera pisma iz Primorja. Seveda se lahko pridružio potovanju in bo odbor prav rad sprejel te prijave ter jih bo vse upošteval ako prispejo pravočasno. V Ljubljani sprejemajo prijave in vplačila ter dajejo vsa potrebna pojasnila: blagajničarka v Bonačevi trgovini v Šelenburgovi ulici, dalje Nilka Potočnikova, Slomškova ulica 17, Angela Tomšetova, Šomškova 21, in Tone Čotar uradnik Pokojninskega zavoda, Obirska ulica. Vplačila v obrokih sprejema Albin Turk na Vidovdanske cesti. Izven Ljubljane pa lahko vplačate celoto ali nakažete obroke na tekoči račun pri čekovnem uradu številka 14.355, Sport, Ljubljana. Vlačnik kupi golico na poštne uradu, napiše ime in številko računa ter nakaže znesek. Že doslej se je prijavilo leno število izletnikov. Ker bo gotovo še mnogo prijav, se brž odločite, ker bo do številke prijave določen vaš sedež v vlaku in v avtobusu. Zanimivo je, da se je doslej večina prijavila za II. razred, saj pač razlika v doplačilu ni velika, potovanje pa mnogo udobnejše. Poskrbljeno bo za ogled zanimivosti v Beogradu. Zlasti pa si bodo letošnji izletniki tudi lahko ogledali spomeniku neznane junaku na Avali, ki je lepa umetnina.

* **Za enkrat še ni nič urejeno glede zaposlitve sezonskih delavcev v Nemčiji.** Banska uprava pojasnjuje na razne prošnje in povpraševanja, da za enkrat še ni dana prilika zaposlitve sezonskih kmetijskih delavcev v Nemčiji in drugih državah, ker se pogajanja glede določitve kontingentov s posameznimi državami še niso začela. Opozarjajo se zato

Po Hirschevi — J. M.

V valovih grajskega jezera

Roman

»Kaj, gospod, vi ste vedeli, da v Košutnikovo grobnico ni bilo položeno moje truplo, a ste kljub temu molčali. Zakaj niste tega naznanili oblastvom?« je rekla Vera.

»Da, tako sem storil. Ni bilo prav,« je odvrnil tuiec. »Moji lasje so med tem osiveli in ves sem strl. Zdej sem ko slaboten stavec, a pred nekaj tedni sem bil še čvrst, zdrav mož. Poslušajte me, prosim vas!«

Njegov glas je bil tako proseč, njegova pojava tako pomilovanja vredna, da mu ni mogla odbiti prošnje.

»Govorite,« je menila in sedla.

Tujec se je vsedel na poleg nje stoječo klop, položil klobuk na mizo in si z robcem obrišal čelno čelo. »Oprostite, pot, me je zelo zmučila,« se je opravičil.

Nekaj časa je kakor zamišljeno strmel v tla, nato je vzdignil glavo in začel skoro tiho govoriti:

»Jaz sem vladni svetnik Kotnik iz Ljubljane. Moja žena je že pred leti umrla in mi zapustila hčerko in dva sina. Sinova sta zdaj oba oficirja. Marjano, najmlajšo, sem imel pri sestri v Mariboru. Zato sem jo bolj po redko videl. Tako se mi je odtušila in ko se je lani spet vrnila k meni, sem ves prestrašen spoznal, da so se v njej razvila nelepna gignjenja. Bila je. Oprostite, da tega ne izrečem. Ne bi rad mrtve obtoževal. Življenje z njo ni bilo prijetno. Marjana se je upirala vsemu, kar se ji je zdelo nezno. Prisilje-

nost. Ni marala občevati z ljudmi svoje vrste in je sklenila prijateljstvo s hčerami neke delavske družine v isti hiši, kjer sva midva stanovala. Tam se je seznanila z nekim visokošolcem in se za mojim hrbtom zaročila.

Sicer sem ji prepovedal sestajanje z njim, a ni nič pomagalo. Odpovedal sem stanovanje v tisti hiši, tako da bi se prvega oktobra izselil. Da bi preprečil njeno sestajanje s tistimi ljudmi, sem vzel rajši dopust in odpotoval s hčerko v Beograd. Dopust pa mi je potekal zelo žalostno. Marjana ni imela prijazne besede zame. Opažal sem tudi, da je neprestano pošiljala pisma.

Ko sva se vrnila v Slovenijo, sva šla v Maribor, da bi tam počakala na začetek vseučiliških počitnic in se šele potem vrnila v Ljubljano. Upal sem, da bo visokošolec Brezovar, kakor se je imenoval, za čas počitnic šel iz Ljubljane. Ko sva bila nekaj dni v Mariboru, je prejela Marjana pismo od svoje prijateljice. Prav tako sem dobil jaz pismo od svojega starejšega sina. Obe pismi sta imeli enako vsebino. Moj mlajši sin, dober, toda vročekrven mladenič, je prišel v neki kavarni v dotiko z visokošolcem Brezovarjem in slišal, kako je Brezovar nekaj žaljivega rekel o Mariani. Morda tudi ni bilo žaljivo, zanj je zadoščalo, da je slišal imenovati njeno ime, pa je že vzrojil. Planil je proti Brezovarju, ga opsoval za potepina in ga udaril po obrazu. Prisotni tovariši mo-

jega sina so priskočili in ločili nasprotnika, preden je prišlo do še hujšega. Kljub temu, da je dvoboj pač že davno zastarelo obračunavanje sporov, se je vendarle zgodilo, da sta se dvobojevala in je moj sin ustrelil Brezovarja. Ranjen pa je bil tudi moj sin.

Spričo te žalostne vesti sem sklenil naslednje jutro odpotovati v Ljubljano. Marjana je molčala, nič ni jokala, a tudi pogledala me ni. Ko je ponoči spala v svoji sobi, sem pogosto prisluškoval pri njenih vratih, zakaj bal sem se, da si ne bi kaj napravila ali pa pobegnila. Kljub vsej moji pazljivosti je drugo jutro ni bilo več. Na mizi pa je ležal listič, na katerem je bilo zapisano: »Ubili ste, kar sem ljubila, zato ne morem več z vami živeti. Išcite me v grajskem jezeru!«

Vera je z naraščajočo napetostjo poslušala starega moža.

Svetnik Kotnik je po kratkem oddihu nadaljeval svojo žalostno zgodbo: »Predobro sem poznal svojo hčer, zato sem vedel, da njena grožnja ni bila prazna. Očetovski bolečini se je pridružila še skrb zaradi sramote. Bal sem se, da ne bi trpela čast naše rodbine, ko bi vsi listi prinesli vest, da je izvršila samomor hči vladnega svetnika Kotnika. Začel sem preiščati, kako bi se dalo to skriti. Že nesrečni dvoboj nam je mnogo škodoval na ugledu. Vendar je bila to po starih pojmih le še častna zadeva.

Prav skrivaj sem odpotoval iz Maribora, tako da ni nihče slutil, da sem šel brez hčerke.

Ko sem bil v Ljubljani, je vse mesto govorilo, da je izginila neka mladenka. Bil ste to vi, gospodična Ogorelčeva. Po opisu,

zanimanci, da se zaradi sezonskih kmetijskih del izven naše države ne obračajo na oblastva in druga mesta vse dotlej, dokler ne bo izdana navodila ne samo o tem, koliko in kakšnih delavcev je treba, temveč tudi, kam se je za delo obrniti.

*** Banovine lahko tožijo in so lahko tožene.** Po zakonu o banski upravi iz l. 1929. banovine niso samo državna oblastva, temveč tudi samoupravna telesa in se smatrajo v tem delovnem področju za pravne osebe, ki lahko samostojno pridobivajo pravice in prevzemajo obveznosti. Torej lahko banovine tožijo in so lahko tožene. Proti banovini se lahko vodi rubežen kakor proti vsaki drugi pravni osebi. V tem smislu se glasi tudi odločba stola sedmorice, po katerem banovina samostojno odgovarja za vse svoje obveznosti. Dolg banovine ni dolg države.

*** Leški rudarji so se hoteli preseliti v Nemčijo.** Zaradi opustitve rudnika v Lešah pri Prevaljah žive tamkajšnji rudarji zelo bedno življenje. Zato bi se bili radi preselili v Nemčijo. Poslali so posebno odposlanstvo na pristojna oblastva, da bi dobili dovoljenje za odhod. V poštev bi prišlo okrog 100 delavcev. Dobili so pojasnilo, da bo sprejemala Nemčija samo poljske delavce, ne pa tudi rudarjev. Baje so hoteli potem skrivaj čez mejo, a so vendar nazadnje opustili to namero.

*** Zveza Maistrovih borcev poziva člane, zlasti one, ki stanujejo v Mariboru in bližni okolici, da poravnajo članarino in morebitne zaostanke do leta 1939. še pred obnim zborom, in sicer v tajništvu zveze, Maribor, Kopalniška ulica 17 (Narodni dom), ki uraduje dnevno od 8. do 12. in od 15. do 18. ure. Vsi člani brez izjeme, ki ne bodo izpolnili svojih obveznosti do zveze, ne bodo imeli pristopa na občni zbor 5. februarja.**

*** Sladkor za pomladno krmljenje čebel.** Zveza gorenjskih čebelarских podružnic v Kranju opozarja člane podružnic, da se čimprej odločijo za nakup sladkorja za krmljenje čebel in izročijo denar, za kolikor ga nameravajo za svoje čebele naročiti (po 5 kg na en panj), tajnikom svojih podružnic. Tajniki podružnic se naprošajo, da izvrše spiske naročnikov sladkorja enako kakor je bilo to podružnicam že svojčas sporočeno. Zaključene spiske je dostaviti zvezi, denar pa odvesti, odnosno poslati Zadrugi gospodarski banki.

ki sem ga bral, je bila moja hči nekoliko vam podobna. Ko iščejo vas, sem si mislil, bodo našli tudi njeno truplo. Zato se nisem prav nič brigal zanjo.

Strahotni so bili dnevi in noči, ki sem jih zdaj doživljal. Še strahotnejši je bil pogled na njeno razmrčevano truplo, ko so ga naposled našli v potoku!

»Ali ste jo prepoznali?« je vprašala Vera.

»Na prvi pogled.«

»Pa ste kljub temu molčali?«

»Vsi so govorili, da je bila najdenka Vera Ogorelčeva, pa sem začel misliti, da sem se morda le zmotil. Zakaj naj bi začel že tako hitro razglašati svojo sramoto? Sklenil sem molčati tako dolgo, dokler se ne pojavi Vera Ogorelčeva, ki je pač morala še živeti.«

»Kaj niste vedeli, da je bilo vaše molčanje krivo, da je bil Mirko Jug po nedolžnem obdolžen strašnega zločina?«

»Vedel sem, toda v meni je zmagoval strah pred sramoto, zato sem molčal.«

»To je neodpustljivo!«

»Hudo sem se zavoljo tega pokoril. Poglejte me, komaj 55 let štejem, a sem zdaj kakor 70letnik,« je odgovoril.

Kljub vsej upravičeni nejevolji se Vera ni mogla ubraniti pomilovanja. Mož pred njo je bil čisto strt.

»Seveda sem potem prisostvoval lepemu pogrebu mojega ubogega otroka,« je nadaljeval. »Ljudem pa sem začel pripovedovati, da je Marjana za dalje časa odpotovala na Dunaj k neki svoji prijateljici. Verjeli so mi, saj se je vsem zdelo čisto umljivo, da mora moja hčerka po tistem usodnem dvoju nekam drugam.«

»Ali bi tudi molčali, če bi bil Jug naposled obsojen?« je vprašala Vera.

»Ne!« je vzkliknil vladni svetnik. Bil sem pri porotni obravnavi in sem čakal, kaj se

podružnici v Kranju, pod označbo »za sladkorni slad«, najkasneje do 10. februarja.

*** Most se je vdrl pod tovornim avtomobilom.** Pred dnevi je privozil tovorni avto, last nekega podjetnika iz Kranja, v smeri iz Mengša proti Radomljam. Preden pa je prevozil most, so se zaradi teže začele pod avtom lomiti mostnice, toda zadnji del je obvisel med nosilci mostu. Avt oje vozil hmelejevke in je s tovorom vred tehtal približno osem ton. Na mestu je bil takoj službujoči banovinski cestar, ki je s pomočjo bližnjih sosedov premenjal mostnice in je bil most v štirih urah spet sposoben za promet. Škoda na avtomobilu se ceni do 12.000 dinarjev. betonski most, ki je že obljubljen.

*** Skala na železniški progi.** Te dni se je utrgala na hribu skala in se zvalila na železniški tir pred radeško postajo. Jutrnji osebni vlak, ki se odpelje ob 4.30 z Zidanega mostu, je zavozil v skalo. Ker je tam ovinek, strojevodja skale ni opazil. K sreči pa je vlak zaradi bližnje radeške postaje vozil že počasneje. Nekaj časa je lokomotiva valila pred seboj skalo. Ko je vlak obstal, je bil stroj spredaj precej poškodovan in nesposoben za nadaljno vožnjo. Morali so pripeljati drugo lokomotivo.

*** Smrtna nesreča.** Pri gradnji nove električne centrale v Ložicah blizu Anhovega ob Soči se je smrtno ponesrečil Aleksander Kleč iz Tolmina. Pri razstreljevanju skalovja se je namreč nanj zvalila skala ter mu zdrobila prsni koš in lobanjo.

*** Še zmerom ni sledu o njej.** Pisali smo že, da je neznano kam izginila 19letna Ana Hribernikova iz Zapog pri Smedniku, delavka v tvornici »Intex« v Kranju. Prej je stanovala doma in šele od 3. do 7. januarja letos je stanovala pri Janezu Grabcu v Čirčičah, zaradi slabe poti in ker je iz Čirčič bliže v Kranj. Ko so njeni domači že lani v oktobru izvedeli, da jo zasleduje neki delavec iz Moš, so jo takoj posvarili, češ da ima ta delavec že razmerje z drugo. Da bi imel fant resen namen poročiti jo, je malo verjetno, ker se doslej še ni zglasil pri njenih svojcih. Ko je bila Ana 6. januarja z njim v kinu, ji je njen brat France naslednji dan odločno prepovedal prijateljstvo z njim. Da bi ji vsiljeval bogatega posestnika iz okolice, ni res. Ko je 7. januarja popoldne šla Ana na delo in jo je brat vprašal, ali pride zvečer domov, mu je sestra pridrdila. Tistega dne bi bila morala ostati

bo zgodilo. Če bi ne bili vi prišli, bi bil stopil pred porotnike in povedal resnico.«

»Šele tedaj,« je očitajoče rekla Vera. »Velik greh ste si naložili na svoje rame!«

»Da, da,« je skesano priznal. »ta veliki greh sem v vsej razsežnosti občutil šele pri prvotni obravnavi. Zato sem zdaj prišel k vam, da vas prosim za odpuščanje.«

Hotel je poklekniti pred njo, toda Vera mu tega ni dovolila. Zdelo se ji je prehudo, da bi se strti mož tako zelo ponižal.

»Tudi gospodu Jugu moram vse povedati,« je dejal Kotnik.

»Jug je odpotoval. Mu bom že jaz vse razložila. Zdaj je tako prost,« je menila Vera.

»Še nekaj. Kaj pa boste zdaj napravili s truplom moje uboge hčerke?« je vprašal.

»Ne vem.«

»V grobnici je ne boste pustili,« je menil. »Bodite tako usmiljeni in jo dajte pokopati na pokopališču.«

»Kaj je še zdaj ne marate priznati?«

»Naj ostane vse to skrivnost med menoj, vami in vašim zaročencem. Zakaj naj bi to skrivnost vedela vsa javnost? V življenje je ne morem več priklicati.«

»Naj bo,« je menila Vera. Stari mož pa jo je prijel za roko in jo krepko stisnil. Nato se je obrnil in šel.

Nekaj dni zatem so v tihotni večerni uri odprli Košutnikovo in Ogorelčevo grobnico na pokopališču pri Sv. Križu. Vzdignili so iz nje krsto, s katere so odstranili napis in jo nato zanesli v že prej izkopani grob. Samo neznan stari gospod je prisostvoval temu turobnemu dogodku.

Čez dalje časa je nekdo postavil ob grobu neznanke preprost križ z napisom: »Potegnili so me iz grajskega jezera.«

v službi do 22. ure, a je delala samo do 18., potem se je pa poslovila od prijateljic in zapustila tvornico. Na sebi je imela temnomoder plašč, rjave športne čevlje in belo, nazaj zavezano ruto. Ana je srednje, močne postave, temne polti, črnih las, črnih oči in ima v ustih zlat zob. Kdor bi o njej kaj vedel, ali bi jo našel, naj sporoči to za nagrado 400 din na naslov: Hribernik Marija, Zapoge, p. Smednik.

*** Vlak je kretničarju odrezal roko.** Na progi od Jesenic proti Področici se je pripetila razburljiva prometna nesreča. Janez Bergant, 27 letni kretnik z Zgornje Dobreve, je po odhodu večernega vlaka proti Področici stopil na tire, da obrne kretnico, ker se je bližal vlak s Hrušice. Bergant je bil brez luči, očitno je bil pa tudi tako zamišljen v opravke, da ni opazil prihajajočega vlaka. Lokomotiva ga je podrla in mu odrezala levo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer so ga zdravniki operirali.

*** Velik požar.** Pred dnevi je nastal v Boveu v gostilni »Pri zvezdi«, ki je last Ferdinand Mlekuza, požar. Vse kaže, da so ga povzročile iskre, ki so iz dimnika zašle na podstrešje hiše, na katerem je bilo okrog 70 stotov sena. Ogenj se je zaradi močnega vetra naglo razširil, tako da so se morali gasilci in vojak, ki so prihitali na pomoč, dolgo boriti, da so ga vsaj delno omejili.

*** Samomor v duševni zmedenosti.** Na Zgor. Polskavi je živel pri svoji nečakinji Matildi Kobanovi 70letni preužitkar Vincenc Koban. Mož je bil zadnja leta nekoliko slaboumen, ter je v duševni zmedenosti doslej že trikrat poskusil izvršiti samomor, a so ga domači še pravočasno rešili. Te dni pa, ko so bili vsi domači zaposleni, se je obesil v hlevu na tram. Ko so ga našli, je bil že mrtev.

*** Smrtna nesreča slovenskega rudarja v Mostaru.** V mostarskem rudniku so se smrtno ponesrečili trije rudarji, in sicer Ilija Terzić, Ahmet Projad in Miha Kunštek. Kunštek je bil doma iz laškega okraja. Vsi trije so se zastrupili z monoksidom.

*** Pod vlak je šel.** Pri novomeškem trgovcu Francu Seidlu je bil uslužben kot trgovski pomočnik 48letni Anton Blažič, rojen v Radovem. Te dni pa je šel mož pod vlak in bil takoj mrtev. Pri mrljiču so našli uro in denarnico s 107 din gotovine, več beležk in tri izrezke iz časopisa, kjer je bil omenjen samomor njegovega brata Andreja orožniške-

Prostor v grobnici, kjer je ležala krsta, ni ostal dolgo prazen. Ko je prišla pomlad, so tjakaj postavili novo krsto in v njej zemске ostanke nesrečne Vide. Ko so ji bili zaprlji moža, je šla iz Švice v Italijo in se živa ni marala več vrniti v domovino. Strašni udarec jo je pekel in ji rahlihal zdravje, dokler ni resno zbolela in umrla.

Vera se je preselila v graščino Gozdnik in se čisto posvetila kmetijstvu.

Nekega sončnega dne v septembru pa je bila v cerkvi v Oklešnici poroka Vere in Mirka. Prav malo je bilo povabljenih svatov Novoporočencema in svatom sta pripravila svatovsko pojedino Orešnik in Slavka že tudi mož in žena, v Jugovi hiši. Za mizo so med svati sedeli svetnik Lokan, Slavkina in Mirkova sestra Ela in pa obe Košutnikovi in Vidini hčerkici, ki sta se še komaj spominjali staršev in sta zdaj svojo tetico Vero klicali za mamicco.

Mirko in Vera sta se za obe dekleti zavzela in si obljubila, da jima bosta nadomeščala starše. Košutnik do svojih otrok ni imel več pravice. Ko je odsedel večletno kazen, mu je Vera dala večji znesek s pogojem, da se izseli v Ameriko in se več ne prikaže. Tedaj je tudi podpisal listino, da se odreka svojima otrokoma.

Razume se, da Košutnik svojega dolga pri Kračarju ni poravnal. To je starega Kračarja tako strlo, da je napravil konec svojemu življenju. Njegov sin pa niti mislil ni na to, da bi izkušal dobiti od Košutnika denar.

Stara Jugovka je živela zdaj pri Slavki, zdaj pri Mirku. Tu in tam pa je šla tudi k Eli. Povsod so jo imeli radi. Posebno je bila vesela, ko sta oba srečna mlada para dobila naraščaj. Vera krepkega dečka, a Slavka zdravo hčerko.

ga narednika v Kočevju, ki si je leta 1927. končal življenje.

* **Tri dni in tri noči v prepadu** je prebil lovec Periša Simić iz Uba. S svojimi psi je zasedoval lisico in je za njo skočil v brezno. Zaman je nato klical na pomoč. Šele tretji dan so ga čuli kmetje, ki so v gozdu pripravljali drva. Z dolgimi vrvmi so ga spet potegnili na dan.

* **Dva utopljenca** so pred dnevi dvignili iz morja ob tržaški obali. Bila sta to kakšnih 60 let stari moški, ki ga doslej še niso prepoznali in 63letna Josipina Koslerjeva. Vzroka njune nesreče niso dognali. Sodijo, da je bil samomor v obeh primerih izključen.

* **Požar**. V Bavšici nad Bovcem je nastal pred dnevi požar v poslopju, katerega je posestnica Matilda Komačeva delno dala v najem šolski družbi »Italia Redenta« in v kateri si je ta uredila svojo šolo. Bavšica je v visoki gorski dolini za Bovškimi Grintovcem. Goreti je začelo prav ob uri, ko so bili otroci zbrani v šoli. Deco so naglo rešili na varno.

* **V škaf vrele vode je padla 3letna Marjanca Smolejeva**, hči delavca in posestnika Andreja Smoleja na Koroški Beli. Nesrečni otrok je umrl.

* **Kazen za prestop meje brez potnega lista**. Pred goriškim sodiščem je bila razprava proti 38letnemu St. Nikolavšiču iz Števerjana in 40 let staremu Albinu Mijanu iz Ločnika pri Gorici. Lani sta se brez potnega lista odpravila čez mejo, a sta se kmalu spet vrnila domov. Obsojena sta bila na zaporno kazen po šest mesecev in na globo po 2000 lir. Prijavljen je bil sodišču tudi 35letni Rafael Križman iz Rihemberka, ki je pred dvema tednoma zbežal preko meje.

* **Ustrelil se je**. V Smetanovi ulici v Mariboru se je v svojem stanovanju ustrelil 60letni Ivan Ferkman, ki je bil uslužben pri restavratu Spacku. Vzrok ni znan.

* **S kravjim sirom je hotel izlečiti rano**. Blizu Dugega Sela je Franja Juraka z nožem zabodel v prsi njegov sosed Stjepan Klarić. Jurak mu je namreč kradel vino. Juraka so prepeljali v bolnišnico v Zagrebu, kjer je umrl, toda ne za rano, ki mu jo je zadal Klarić, temveč za tetanusom. Rano si je hotel namreč sam izlečiti s kravjim sirom. Pri tem je imel roke umazane od gnoja in se je tako okužil od tetanusa.

* **Žensko truplo brez glave in levice je napolnila Drava v Bresternici pri Mariboru**. O najdbi so bili obveščeni orožniki in je eden izmed njih hotel truplo spraviti na suho. Pri tem se je noga odtrgala. Truplo pa je splavalo naprej po Dravi. Utopljenka je bila stara okoli 25 let.

* **Josip Rože oproščen**. Kakor smo svoj čas poročali je bil bivši funkcionar »Naprednosti« v Mariboru Josip Rože obsojen na 14 mesecev strogega zapore in večji znesek. Sodba je bila izrečena na podlagi obtožbe, da je Josip Rože ponaredil mrtvaški list, glaseč se na ime Gere Meznaričeve, na podlagi katerega je društvena blagajna »Naprednosti« izplačala 9225 din. Proti razsodbi je Josip Rože vložil po svojem odvetniku dr. Maksu Šnuderlu priziv in revizijo pri stolu sedmorice v Zagrebu. Stol sedmorice je z nedavnim odlokom revizijo ugodil. Te dni je bila pred mariborskim malim senatom ponovna razprava in je bil Josip Rože oproščen.

* **15letni deček roparski napadalec**. Te dni zjutraj je v Zagrebu na Šalati petnajstleten deček z revolverjem v roki ustavil pošto uradnico Miro Verničevo, ki je šla v mesto. Mladi razbojnik je naperil v gospodično revolver in ji dejal: »Ubijem vas, če mi ne daste denarja!« V bližini ni bilo nikogar, zato se je Verničeva prestrašila, vendar je ohranila prisotnost duha. Zabrutila je napadalca: »Smrkavec, izgini, če ne dobiš eno po glavi!« »Morate mi dati nekaj, če ne bom streljal,« je odgovoril mladi potepin. Verničeva je nato segla v torbico in dala napdalcu dinar, češ, da nima več. Mladi razbojnik se je s tem zadovoljil in jo hitro odkuril. Verničeva je takoj šla na policijsko stražnico, kjer je prijavila dogodek. Detektivi in redarji so nato obkolili Šalato in res prijeli mladega napadalca. Izkazalo se je, da je to komaj 15letni gimnazijec iz okolice Siska, ki je pred kratkim pobegnil staršem. Ko so ga vprašali, za-

kaj je napadel Verničevo, je dejal, da zato, ker je potreboval denar. »Bil sem lačen in čital sem v nekem romanu, kako delajo ameriški gangsterji, pa sem še jaz poskusil.« Pri mladem razbojniku so našli nabit revolver, za katerega pravi, da ga je našel. Na policiji je skesano izjavil, da v bodoče ne bo več delal takih reči.

* **Mlado življenje žrtev noža**. V Št. Andražu je bila zbrana fantovska družba. Nenadno pa so se fantje začeli pričkati in spoprijela sta se 32letni posestnikov sin Franc Zajc in 24letni posestnikov sin Josip Kuhar. Tovarishi so ju hoteli pomiriti, pa se jim to ni posrečilo. Porinili so ju skozi vrata na prosto. Zunaj je Kuhar potegnil iz žepa nož in Zajca trikrat zabodel v hrbet. Zajc je kmalu izdihnil. Kuhar se je pri zasliševanju zagovarjal, da je zabodel Zajca v silobranu.

* **Trije vlomilci v eni noči**. Neznanci so v nedavni noči vlomili v prostore treh posestnikov v Vrheh pri Kapelah blizu Brežic. Začeli so pri posestniku Andreju Kežmanu in odnesli iz sobe okoli 20 kg svinjskega mesa, posteljno perilo, porcelan, črno moško suknjo in dva ženska plašča. Po prvem vlamu so šli k sosedu posestniku Jožetu Ureku in mu ukradli okoli 20 litrov cvička. Potem pa so se napotili še k posestniku Ivanu Smrekarju, kjer so ukradli iz kleti okoli 10 litrov mleka. Odločili so se še za četrti vlam v isti vasi, in sicer pri Francetu Radanoviču. Hoteli so vlomiti skozi okno stanovanjske hiše, pa so bili še pravočasno prepedeni.

* **Roparski napad v gostilni**. V Matohovo gostilno na Drski, ki jo ima v najem Marija Erštetova je prišel sumljiv tujec in zahteval pijačo. Gospodinja je zaradi tega terjala od njega plačilo naprej. Temu pa se je tujec uprl, skočil naglo proti gostilničarki in ji vzela ključke. Z njimi je odprl predalec v gostilniški omari, pobral gotovino v znesku 642 din in nekaj sto cigaret in pobegnil.

* **Samomor v zaporu**. V sodnijskih zaporih v Slovenski Bistrici je izvršil samomor 28letni hlapec Jurij Kujavec, doma iz občine Bednje v Hrvatskem Zagorju. Do 11 januarja je bil zaposlen pri posestniku in mesarju Štampflu na Pragerskem ter je prišel v zapor zaradi tatvin.

* **Vlomilci v poštnem uradu v Petrovčah**. V noči na nedeljo so trije vlomilci obiskali poštni urad v Petrovčah, ki je nastanjen v občinski hiši nasproti cerkve. Eden izmed vlomilcev je vlomil vrata v poštni urad, ostala dva pa sta bila zunaj na straži. Nekateri prebivalci so k sreči zalotili zločince in jih pregnali. Pozneje pa so se vlomilci vrnili in se splazili v prostore poštnega urada. Tudi tokrat niso imeli sreče. Ljudje so jih spet zalotili in jih z glasnim klicanjem pregnali. Vlomilci niso odnesli ničesar.

* **Zavraten napad na tri slovenske podoficirje**. Nedavno so se vračali iz mesta Otočca na Hrvatskem v svojo garnizijo, ki je tri kilometre oddaljena od Otočca trije slovenski podoficirji in sicer narednika Anton Škrbnik iz Maribora in Martin Breznik iz Brežic ter podnarednik Bogomil Zalokar iz Rajhenburga. Med potjo pa jih je na cesti napadlo nekaj domačih fantov s koli in noži. Narednika sta bila lahko ranjena, podnarednik Bogomil Zalokar pa je bil petkrat zaboden z nožem in je čez dva dni umrl. Vsi trije so bili znani kot trezni fantje. Vzrok divjaškega napada še ni znan. Uvedena je stroga preiskava.

* **Obsojen zaradi ropa na tri leta**. Pred velikim senatom v Ljubljani je bil obsojen na tri leta ječe Ludvik Hacin, ker je v družbi z mladoletnim bratom vdrl v stanovanje posestnice Marije Ravnikarjeve na Mlaki pri Komendi in ji grozil s smrtjo, ako jima ne izroči denarja. Ženska mu je morala izročiti 600 dinarjev. Hacin je dejanje tajil. Izdala sta ga pa v prvi vrsti obleka in okolnost, da je naslednji dan njegova znanka poravnala neki dolg v znesku 600 dinarjev.

* **Tatvine v železarni na Muti**. V zadnjem času so opažali v železarni na Muti, da je izginjalo iz tvorniških obratov različno orodje. Vodstvo je o tem obvestilo orožnike, ki so napravili pri nekaterih osumljencih hišno preiskavo. Pri Štefanu je bila ta preiskava uspešna. Štefan pride pred sodnike.

* **Otroško trupelce zakopala na vrtu**. V Pojetovi restavraciji, ki stoji komaj pet minut od železniške postaje Dovja-Mojstrane, je pred meseci stopila v službo neka natakarka z Vranskega v Savinjski dolini. Prej je bila zaposlena kot natakarka v Mostah pri Kamniku. Za njo je kmalu prišel neki brezposelni zidarski pomočnik in se naselil v isti restavraciji. Posledice poznanstva niso izostale. V noči na 20. januarja je bil k dekletu poklican zdravnik in našel jo je v hudih krčih. Dekle je povilo nedonošenega otročička. Ker se je bilo bati, da ne bi otrok umrl, preden bi bil krščen, ga je zdravnik v sili krstil na ime Peter. Otročička je še lepo zavil v plenice, ga položil k materi in šel. Čez tri dni pa se je vrnil in povprašal, kje je otrok. Mlada mati mu je nekam zmedeno odgovorila, da je umrl in da so ga pokopali. Zdravnik je bil prepričan, da so ga pokopali cerkveno, in se ni več brigal za zadevo. Nekaterim pa se je le čudno zdelo, kam je izginil otrok, ker na dovškem pokopališču zadnje dni niso nikogar pokopali. Orožniški poveljnik g. Sever je začel zadevo preiskovati in natakarka je priznala, da je otroka zakopala na vrtu njen fant. Izjavila je, da je otrok umrl kmalu po porodu. Raztelesenje trupelca bo dognalo, kako je otrok umrl.

* **Zeno ubil in jo prikoval v krsto**. V bosanski vasi Podmilaciju je bil izvršen grozen zločin. Premožni kmet Joso Dojda, vdovec s petimi otroki, se je pred osmimi meseci oženil. Kot skopuh je na vse načine mučil mlado ženo, naposled jo je pa ubil. Mrtvi je zabil klin v čelo in jo prikoval h krsti. Ker je bil kupil krsto že več dni prej, so postala oblastva na njegovo početje pozorna in odredila so izkop trupla. Tako je bil ugotovljen zločin. Obenem so oblastva dognala, da je Dojda ubil tudi svojo prvo ženo.

* **Nevaren jetnik na begu**. Pred dnevi so privedli v litijske zapore 30letnega Franca Gaberščka, rojenega v Kobaridu, ki ima na vesti precej grehov. Ko je te dni v sodiščni drvarnici delal, je porabil to prilžnost za beg. Zdej se Gaberšček menda klati po dolenskih krajih.

* **Izmed 57 doživljenih let je 44 presedel v ječi**. V bolnišnici mariborske moške kaznilnice je umrl 57letni kaznjenelec Tomaž Zorjan, doma iz Šalovcev. Moža je zasledovala nesrečna usoda. Ze s 13 leti je prišel prvič v stike s kazenskimi paragrafi ter je bil obsojen od okrožnega sodišča v Celju na šest tednov ječe. Potem so sledile sodbe od okrajnih in okrožnih sodišč po vsej Sloveniji druga za drugo. Leta 1916. je bil zaradi dezertacije obsojen od vojaškega sodišča v Trstu na osem let ječe. Naslednje leto je bil pomiloščen, pa je bil kmalu nato spet obsojen na isto kazen. Nedavno je dobil spet dolgotrajno kazen zaradi tatvin in vlomov od okrožnega sodišča v Mariboru. Dali so mu štiri leta robije. Vsega skupaj je bil mož obsojen petindvajsetkrat na 44 let in 19 dni kazni.

* **Aretacija nevarnega vlomilca**. Te dni so orožniki na Raki na Dolenskem prijeli Toneta Žabkarja, zloglasnega vlomilca, ki so se zanj dolgo zanimala tudi varnostna oblastva v Zagrebu in Beogradu. S to aretacijo bo najbrž pojasnjena tudi vrsta vlomov v Ljubljani in po okoliških vaseh. Žabkar šteje okrog 35 let in je po poklicu mesarski pomočnik. Žabkar je imel tudi svoje pajdaše, ki bodo zdaj pač kmalu romali za zapahe.

* **Razbojniški napad na voznika**. Po naročilu svojega gospodarja je peljal hlapec Franc Omerza iz Črnca pri Brežicah z dvovprežnim vozom v Zagreb poljske pridelke. Ko je vnovčil blago, se je zvečer vračal s praznim vozom proti domu. Ko je privozil v Podsused, je odjeknil na samotni cesti izza gozdiča strel iz samokresa, ki je bil namenjen Omerzu, vendar ga ni zadel. Neznani razbojnik je skočil proti njemu in ga pozval, naj takoj obstoji. Toda Omerzu je na vso moč pognal konje. Tedaj je neznane še enkrat ustrelil in zadel Omerza v levico. Ali Omerzu je še z večjo brzino podil konje in tako utekel neznanu. Ves onemogel zaradi izgube krvi je Omerzu proti jutru pripeljal voz in konje gospodarju, sam pa se je napotil v brežiško bolnišnico, kjer se zdaj zdravi.

* **Zalostna smrt nasilneža.** V Vareji, občina Sv. Vid pri Ptuju, se je odigrala žaloigra, katere žrtev je postal Kodrič Jožef, posestnik, star 38 let. Kodrič je bil silno močan in izredno nagle jeze. Zaradi različnih protizakonitih dejanj je bil že blizu dvajsetkrat kaznovan. Navadno je nosil s seboj nož ali tudi sekirico, s katero je rad klical na korajžo. kadar ga je imel pod kapo. Te dni je že zjutraj grozil svojemu sosedu Mlakarju Janezu, katerega je sovražil zaradi meje. Popoldne pa je precej vinjen prilomastil v njegovo hišo, zgrabil je priletnega gospodarja, ga vrgel na tla ter ga začel daviti. Na očetov klic na pomoč je pritekel Mlakarjev sin Franc in treščil s toporiščem napadalca po glavi s tako silo, da mu je zdrobil lobanjo. Kodrič je umrl na vozu, ko so ga peljali v bolnišnico skozi občino Leskovec.

* **Vlom v gostilno.** V nedavni noči je vломil neznan mož v gostilno Matevža Belaja na Polulah pri Celju. V nekem predalu v kuhinji je našel nekaj denarja in ključke gostilniških vrat. Iz kuhinje je tudi odnesel g. Belaju obleko in hubertus, 20 prekajenih klobas in nekaj mesa, iz sosedne točilnice pa nekaj gotovine in večjo množino cigaret, cigar in tobaka. S ključki, ki jih je bil našel v kuhinji, je odprl vrata, ki držijo iz točilnice v gostilniško sobo, tam s silo odprl avtomatski biljard ter odnesel iz njega ves denar. Skupna škoda znaša nad 3000 din.

* **Morilka nerojenih življenj strogo obsojena.** Pred celjskim okrožnim sodiščem je bila razprava proti Mariji Ramšakovi, katero je državni tožilec obtožil, da je izvršila več nedovoljenih posegov v nerojena življenja Ramšakova je bila obsojena na dve leti robije in na izgubo častnih državljanskih pravic za tri leta. Kazen je sodišče odmerilo zato tako strogo, ker je bila Ramšakova že 24-krat kaznovana, med tem že štirikrat zaradi odprav plodov.

* **Obsodba nevarnega razbojnika.** Pred okrožnim sodiščem v Karlovcu je trajala tri dni razprava proti nevarni razbojniški družini, ki jo je vodil že večkrat kaznovani razbojnik Anton Fuketa iz petrinjske okolice. Fuketa je pred dvema letoma zjutraj vdrl v župnišče na Kuniču, ko je bil župnik v cer-

kvi. Župnikovo gospodinjstvo je tako pretepel, da je omedlela, potem pa je iz župniške blagajne odnesel okrog 15.000 din. Nekaj mesecev pozneje je pri Karlovcu vlomil v železniški vagon in odnesel obilen plen. Potem je napadel nekega bivšega izseljenca in mu tudi vzel precej denarja. Zajeli so ga pri nekem ponesrečenem roparskem napadu. Ko so ga privedli v razpravno dvorano, se je delal blaznega in tako divjal, da so ga morali odvesti nazaj v celico, kjer so ga vtaknili v prisilni jopič. V celici so mu tudi razglasili sodbo. Za eno razbojništvo je dobil 18. za drugo šest, za velik vlom v železniški vagon pa tri leta robije. Vso to kazni so mu zaokrožili na 20 let robije. Štirje njegovi pajdaši in razpečevalci njegovega plena so bili obsojeni na po pet mesecev do poldruga leta.

* **Našemljeni roparji odnesli 200.000 dinarjev.** Premožni trgovec Anton Baršič v Du-bravici pri Klanjcu je hotel zapreti trgovino, ko so se pojavili med vrati trije našemljeni moški in z namerjenimi samokresi zahtevali denar. Ko je Baršič hotel klicati na pomoč, so se roparji vrgli nanj in ga zvezali. Medtem so se odprla vrata in v temno trgovino je stopil Baršičev sosed Kralj. Roparji so zvezali tudi njega in ga vrgli poleg Baršiča na tla. Nato so od Baršiča z grožnjami zahtevali ključ od blagajne. Ko je Baršič izjavil, da nima nobenega denarja v hiši, so roparji začeli preiskovati trgovino. Ker niso našli denarja, so se spet vrgli na Baršiča in ga začeli pretepati. Pri tem jih je zmotil neki kmet, ki je stooil v trgovino. Tudi tega so roparji zvezali. Enaka usoda je doletela še tretjega kmeta, ki je kmalu nato prišel v trgovino. Ko Baršič kljub novemu mučenju ni hotel povedati, kje ima shranjen denar, so mu trije zvezani kmetje, ki so se bali za svoje življenje, prigovarjali, naj pokaže roparjem skrivališče denarja. Naposled je Baršič povedal, kje je denar. Roparji so vzeli ves denar, ki so ga našli, to je okrog 200.000 dinarjev hranilno knjižico in več dragocenosti ter so s plenom zapustili trgovino. Zvezani kmetje so začeli vpti na pomoč. Prihitieli so sosede in jih razvezali. Čeprav je več kmetov takoj zasledovalo roparje, jih niso več dohiteli. Tudi orožniki še niso našli sledi za njimi.

Alojz, a sedaj skrbni oče Josip. Pogrebi vseh treh so pričali, kako so Adamičevi priljubljeni med prebivalstvom. Pokojnim naj bo lahka bosanska zemlja, a Vekoslavu in hčer-kam naše iskreno sožalje!

Popotnikova torba

Smrten padec dečka s kobile

Novo mesto, v januarju.

V Jevšah pri St. Petru blizu Novega mesta je zadela rodbino posestnika Antona Krašovca huda nesreča. Posestnik ima kobilu, s katero se je 9letni domači sinček Vinko pogosto igral in jo tudi sam vodil na pašo. Te dni pa je prosil očeta, naj mu pusti kobilu zajahati. Ker je žival mirna, mu je oče to dovolil.

Vesel je Vinko zlezal kobilu na hrbet in jo pognal po slabi cesti proti Staremu gradu. Dospel je v tesno gozdno globel, tako da skoraj nista mogla naprej. Hotel je žival obrniti, a v tesni to ni šlo. Pri tem nerodnem obračanju je kobilu spodrsnilo in zakotalila se je z dečkom vred v globino, kjer je obležala na hrbtu in deček pod njo.

Ker sinka ni bilo domov, ga je šel iskat njegov brat Anton. Ko je dospel do globeli je našel rezgetajočo kobilu, ki si ni mogla pomagati. Kmalu nato je videl, da leži bratec pod njo. Stekel je k njemu, na svojo žalost pa je takoj ugotovil, da je Vinko že mrtev. S pomočjo vaščanov so potegnili skoro nepoškodovano kobilu iz globeli prav tako pa tudi nesrečnega Vinka. Z nesrečno rodbino sočustvuje vsa vas.

Gasilci v krškem srezu marljivo na delu

Krško, januarja.

Gasilska župa za srez Krško je priredila v nedeljo 22. januarja v meščanski šoli v Krškem dva celodnevna tečaja, upravnega in tehniškega. Oba tečaja sta bila namenjena poslovalcem gasilskih čet. Zato je župa poklicala na tečaja predsednike, tajnike, blagajnike in poveljnike vseh 27 čet, ki so včlanjene v krški gasilski župi. Namen upravnega tečaja je bil, da se uvedejo vsi četni poslovalci v enotno upravno poslovanje gasilskih čet. Tečaj je otvoril župni starešina g. Černe Franjo s primernim nagovorom. Sledil je nagovor vseh navzočih o pripravah za gasilski kongres, ki bo v Ljubljani meseca avgusta. O blagajniškem poslovanju je seznanjal blagajnike in tolmačil pravilno poslovanje s četnimi blagajnami župni blagajnik g. Slapar.

Opoldne je bilo skupno kosilo vseh tečajnikov. Po opoldanskem odmoru je predaval g. Pavel Japelj, pomočnik tajnika gasilske zajednice o tajniškem poslovanju čet.

Istočasno je bil tehniški tečaj pod vodstvom instruktora gasilske zajednice g. Presetnika. Poveljniki vseh čet, njih namestniki in prav lepo število zlasti mlajših gasilcev so predelovali obvezne proste vaje, ki so določene za nastop na gasilskem kongresu v Ljubljani. Lepo je bilo gledati množico nastopajočih, ki so z vso pazljivostjo sledili navodilom instruktora in zanosno izvajali sicer preproste, toda učinkovite vaje.

Po obeh obiskovanih tečajih, ki sta bila lepo obiskana, se je razvil pogovor o kongresu in udeležbi, ki bo, kakor je pokazal ta tečaj, časten za gasilsko župo krškega sreza. Župni starešina g. Franjo Černe je izpodbujal tečajnike na delo.

★

Prostovoljna gasilska četa v Krškem je imela 23. januarja 68. redni občni zbor. Četni predsednik g. Jurčec je podal poročilo o delu v minilem poslovnem letu. Iz poročil ostalih četnih poslovalcev je bilo razvidno, da je četa marljivo delovala in da je četna uprava vzorno skrbela za četno premoženje. Zaradi premostitve dosedanega četnega tajnika g. Bitenca iz Krškega je bilo treba izvoliti novega tajnika. Vse članstvo je soglasno

Kako živijo v slovenski naselbini Slatini Ilidži

Okoli 40 slovenskih družin — Smrt prvega naseljencea

Slatina Ilidža, januarja. V l. 1923. se je iz Julijske krajine izselilo mnogo naših rojakov v Jugoslavijo. Tedaj se je tudi začela slovenska naselbina v kopališču Slatini Ilidži pri Banji Luki. Prvi se je tu naselil pokojni Josip Adamič s sinom Vekoslavom, snaho pokojno Lojzko in tremi vnukinjami. Za prvim naseljencem so prihajali drugi, in tako je nastala slovenska naselbina, ki šteje zdaj že 40 družin. Ker je tu zdravilno kopališče, smo dobili naseljenci ugodne pogoje za gospodarski razvoj. Vsak je kupil kos zemlje, prijel krepko za kramp, izkopal stoletne hrastove šture, preobrnil rjavo zemljo ter nasadil vinograde in sadovnjake. Prva leta smo doživeli mnogo trpljenja in pomanjkanja. Toplo nas je tudi neugodno podnebje, ker ga še nismo dobro poznali. Zdaj ga poznamo dobro in se vemo ravnati. Počasni smo vsi dosegli gospodarsko ravnotežje. Treba pa je bilo gledati tudi na to, da v prosvetnem oziru ne zaostanemo. Ustanovili smo si razna društva in sezidali tudi cerkvico. Pred kratkim pa smo si ustanovili s pomočjo bratov Srbov še Sokola. Starosta je naš rojak Vekoslav Adamič, podnačelnik rojak Gregorič in še nekaj drugih funkcij opravljajo naši rojaki. Oblastva nam gre do roke in tudi domačini nas imajo radi. V občinskem odboru nas zastopa rojak Vekoslav Adamič, v vaškem pa rojak Leopold Renner. Potrebujemo še slovensko šolo in upamo, da jo bomo tudi dobili. Naša mladina zna vsa slovenski.

Tukajšnje kopališče je radioaktivno. Voda ima 42 stopinj Celzija. Zdravijo se tu razne

bolezni zelo uspešno. Kopališče se ugodno razvija in v sezonskem času ga obišče do 30 tisoč bolnikov, domačih in tujih. Zato lahko prodamo svoje pridelke doma. Letos nam je bilo ugodno vreme in smo pridelali precej vina. Prodali smo veliko množino odličnih breskev, ki lahko konkurirajo s tujimi. Naše breskve poznajo v Beogradu, Zagrebu in tudi v Ljubljani. Upamo, da jih bomo v bližni bodočnosti tudi že lahko izvažali.

Tebe »Domovina«, ki prihajaš tudi k nam prosimo, da objaviš te vrstice in da tudi v bodoče objavljaš naše dopise.

★

Zdaj pa prosimo še za objavo žalostne vesti iz naše naselbine. Dne 24. januarja je tu preminil po dolgi in mučni bolezni naš rojak, stara slovenska korenina g. Josip Adamič. Rajniki se je, kakor smo že rekli, pred 15 leti prvi naselil tukaj. Prišel je s primorskega Krasa. Kot mož narodnjak je moral zapustiti svojo staro domovino. V svojem domačem kraju in tukaj je bil znan kot skrben in zelo delaven mož. Zato je bil tudi vsepovsod spoštovan. V stari domovini je bil 28 let župan in dolgo časa cerkveni starešina.

Tu zapušča sina Vekoslava, hčer Veroniko in vnukinje Dragico, Danico in Slavico. Dosegel je visoko starost 89 let.

Adamičevo družino je v poldrugem letu kar trikrat obiskala smrt. Najprej je zavratna jetika pobrala Vekoslavovo ženo Lojzko, ki je bila vzorna slovenska žena in splošno priljubljena, pred božičem je umrl njen brat

izvolilo na to mesto g. St. Zabkarja. Razvil se je tudi živahen pogovor glede godbenega odseka. Četa ima lastno godbo na pihala, ki je ena izmed najboljših v vsem Posavju, za kar gre hvala dolgoletnemu kapelniku g. J. Zabkarju. Godbeni odsek namerava v novem poslovnem letu izpopolniti zasedbo instrumentov in je v to svrhu dobil od čete večjo vsoto. Za stalno zasedbo v godbi skrbi odsek z godbenim naraščanjem, ki ga poučuje z vso vsmo g. St. Zabkar. Važno je dejstvo, da proslavi godba letos svoj 20letni obstoj v obliki večje samostojne prireditve.

Nujna potreba čete, o kateri se je tudi razpravljalo, je gradba novega gasilskega doma, ker zdajšnji ne ustreza današnjim razmeram in tudi ni v ponos eni izmed najstarejših gasilskih čet v naši domovini. Po izčrpnem poročilu župnega odposlanca g. Komana, ki je navzočno članstvo izpodbujal k nadaljnjemu delu in vabil gasilce, da se v čim večjem številu pripravijo za gasilski kongres, je gosp. predsednik zaključil uspeli zbor.

Naši na tujem

Smrt vestfalske rojakinje

Gladbeck, januarja.

Dne 27. januarja smo pokopali članico Jugoslovenskega narodnega ženskega društva »Kraljica Marija« go. Frančiško Polesnikovo. Štela je šele 51 let. Rajnka je bila doma iz Kresnic pri Litiji. Bila je dobra slovenska mati in med rojaki splošno priljubljena. Zapustila je moža, tri sinove in eno hčerko. Eden sin biva v Jugoslaviji. Pogreba se je udeležilo tudi društvo »Domovinski zvon« z jugoslovensko zastavo in predsednica ženskega društva ga. Lončarjeva ji je v imenu svojega društva položila krasen venec na grob in se poslovila od zveste dolgoletne društvene članice. Naj bo zvesti bralki »Domovine« lahka tuja zemlja. Zalujočim naše iskreno sožalje!

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Predpustna prireditev Jugoslovenskega narodnega društva »Domovinskega zvona« bo 19. februarja, ne pa 12. Zaradi raznih okolištin smo jo morali preložiti na 19. februarja. Pridite!

Iz Stoppenberga (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo priredi skupno z Jugoslovenskim narodnim ženskim društvom v soboto 4. februarja domačo predpustno zabavo v prostorih Kleboltove gostilne. Essen-Stoppenberg. Vsi rojaki, zlasti oni iz sosednih društev, so najpristržnejše vabljeni. Začetek ob 6. zvečer.

Iz Recklinghausena (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo Recklinghausen-Süd priredi skupno z ženskim narodnim društvom v nedeljo 5. februarja domačo veselico v Strucksbergovi gostilni, Recklinghausen-Süd, König-Ludwigstrasse. Začetek ob 5. popoldne. Vabljeni vsi rojaki od blizu in daleč.

Iz Mariadorfa (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo je imelo na Štefanovo lepo božičevanje ob nabito polni dvorani. Začel je prireditev društveni predsednik g. Strnad Jože s primernim nagovorom, ki ga je zaključil z nazdravom naši lepi Jugoslaviji ob 20letnici obstoja, kralju Petru II in vsej kraljevski hiši. Nato se je začelo obdarovanje otrok, 23 po številu. Po obdarovanju se je razvila lepa domača zabava s plesom.

Iz Essen-Berge-Borbecka (Nemčija) nam pišejo: Na Štefanovo smo imeli božičnico z obdarovanjem otrok. Lepo se zahvaljujemo g. Mariču za darila, s katerimi smo malčke prav razveselili. Na božičnici smo peli božične pesmi in 6letna Anica Skerlovnikova nam je povedala lepo slovensko pripovedko o sveti noči. Tako bi morali vsi slovenski starši učiti svoje otroke v tujini. Bili smo še dolgo skupaj, peli domače pesmi in poslušali harmoniko. — Dne 15. januarja smo imeli

občni zbor svojega Jugoslovenskega narodnega društva. V odbor so bili izvoljeni: predsednik Jože Skerlovnik, drugi predsednik Anton Polutnik, tajnik Avgust Grahli, drugi tajnik Franc Grahli, blagajnik Anton Obrol, drugi blagajnik Anton Boštjančič. Zensko

društvo si je izvolilo dozdašnji odbor in sicer za predsednico Lojzo Hauptmannovo, za tajnico Ano Skerlovnikovo, za blagajnico Rozo Sladičevo. — Dne 12. februarja bomo imeli v društveni dvorani pustno veselico. Vabimo vse rojake iz okolice!

Strašen potres v južno-ameriški republiki Čileju

V treh minutah so se porušila cela mesta in je izgubilo življenje na tisoče ljudi — Potresni sunki se ponavljajo

Prejšnjo sredo 25. januarja ponoči je zadelo južnoameriško republiko grozna potresna nesreča, kakršne zgodovina te države še ne pozna. Ognjišče potresa je bilo med mestoma Concepcion in Chillanom. Samo tri minute je trajal potres, a je bilo dovolj, da so se cele naselbine izpremenile v razvaline, izpod katerih so zveneli v noč obupni klici ranjencev in vzdihni umirajočih. Koliko ljudi je bilo ubitih in koliko ranjenih, še po enem tednu ni natančno ugotovljeno. Dognano pa je, da je smrtnih žrtev najmanj 50.000, a ranjencev najmanj 100.000.

Med najhuje prizadetimi kraji je tretje največje mesto v Čileju Concepcion. V mestu ni hiše, ki bi ne bila vsaj poškodovana, če že ni porušena. Divjal je potres v šestih deželah po ozemlju z enim milijonom prebivalcev. Po potresu so v raznih prizadetih krajih nastali požari, ki so grozili uničiti, kar je potres še pustil. Kužne bolezni so se začele širiti in po vrhu vsega so se pojavili roparji, ki plenijo po razvalinah.

V nesrečne kraje prispeli reševalci, med njimi tudi vojaki, so že ves čas od potresa noč in dan na delu ter spravljajo poškodovance v zasilne bolnišnice, kjer izvršujejo zdravniki dnevno po 40 do 50 operacij. Mrličev, ki jih spravljajo izpod razvalin, je toliko, da jih morajo sežigati, ker je kopanje grobov nemogoče. V Chillanu so bile vse ceste pokrite z mrtveci. Trupla, ki jih dobe izpod zidov, so strašno razmesarijena in silen smrad se širi od gnijočih trupel, tako da se reševalcem pogosto od slabosti obračajo že-

lodci. Največ podrtih hiš in človeških žrtev imajo razen večjih mest Concepciona in Chillana še Paralle, Miraflores, Longavi, San Carlos, Talcahuano in mnogi drugi kraji. V vseh teh krajih je bilo okoli 20 odstotkov ljudi ubitih ali ranjenih.

Število žrtev je samo zaradi tega tako veliko, ker je potres zadel te kraje ponoči, ko je večina prebivalstva spala. Mnogi so se sicer pri prvih sunkih zbudili in zbežali na prosto, a so bili zunanji ubiti zaradi podirajočih se zidov. Celotno reševanje ni brez nevarnosti in je že več vojakov in drugih reševalcev plačalo svoje človekoljubno delo z življenjem. Prebivalci iz podrtih hiš spijo v vojaških šotorih na prostem.

Na najhuje prizadetem ozemlju so le redke rodbine, ki ne bi objokavale mrtve žrtve med svojci. Mnogi hudo ranjeni so med tem že umrli. Kako strahotna je bila potresna nesreča, še posebno pričča dejstvo, da je zblaznela vrsta ljudi, ki sicer niso bili nič poškodovani.

Razni kraji so odredili popis ljudi, da se bo natančno dognalo število žrtev. Prav tako se bo popisala tudi škoda. Kdaj bo takšno delo končano, je težko reči.

Zadnje vesti iz Amerike pravijo, da je bil na prizadetem ozemlju 29. januarja ponoven potres, ki je podrl mnogo preostalih hiš in terjal ponovne žrtve, najbrž tudi med reševalci. Na vsem prizadetem ozemlju je istega dne nastopilo deževno vreme, ki zelo ovira reševalna dela.

× **Viljemova 80letnica.** Bivši nemški cesar Viljem je slavil 27. januarja v Doornu na Holandskem svoj 80. rojstni dan. Proslave so se udeležili člani Hohenzollernske rodbine, grški princ, holandski princ Bernard, bavarski princ in predstavniki plemstva, vojske in mornarice iz bivšega nemškega cesarstva.

× **Skrivne radijske postaje v Tješinu.** Kakor poročajo nemški listi, so zaplenila poljska oblastva na Tješinskem vse radijske sprejemne aparate in sploh prepovedala poslušanje radia. Po nemških vesteh je namreč na Tješinskem pet skrivnih radijskih oddajnih postaj, ki ostro napadajo nova poljska oblastva ter pozivajo prebivalstvo, naj bo pripravljeno na morebitne bodoče izpremembe meje. Tri tajne postaje oddajajo svoja poročila v češčini in poljščini, dve pa v nemščini. Nemški listi dalje objavljajo imena 50 nemških rudarjev in obrtnikov, ki so bili izgnani iz Tješina. Med njimi so ljudje, ki so prebivali v Tješinu že desetletja.

× **Nemški otroci bodo morali dobivati stara germanska imena.** V Nemčiji je bila izdana uredba, ki hoče napraviti red tudi pri krstnih imenih. Nemške matere so doslej kaj rade dajale svojim hčerkicam in sinčkom razna srčkana imena, kakor na primer Fifi, Dodo, Mimi in podobno. Tako se odslej nemški otroci ne bodo smeli več imenovati. Druga imena, s katerimi bi matere hotele izraziti nekaj srčkanege, bodo sicer še dovoljena, vendar materam in botrom uredba svetuje, naj otroci pri krstu dobivajo rajši takšna imena, na kakršna naletimo v Wagnerjevih operah, na primer Brunhilde, Hildegard, Siegfried, Gunther in podobna stara germanska imena.

× **Katoliška visokošolska društva v Nemčiji so razpuščena.** Pred dnevi je bila po na-

redbi nemške vlade razpuščena Katoliška visokošolska zveza v Kölnu, ki je štela 13.000 članov in 180 društev po vsej Nemčiji.

× **Nemški bombnik se je zrušil v Pirenejih.** Francoski dnevnik »Temps« objavlja poročilo o nesreči nemškega bombnika, ki je treščilo na tla na francoskem delu Pirenejskega gorovja. Oblastva so ostanke letala preiskala in dognala in dognala, da izhaja letalo iz tvornice v Hamburgu. V letalu sta bila dva oficirja in dva pilota. Izmed teh je bil samo en oficir španske narodnosti v uniformi Francove vojske, ostali trije pa Nemci, delno še v nemških uniformah. Pri sebi so imeli navodila, zemljevide in zapisnike v nemškem jeziku. Vsi štirje so bili mrtvi. Letalo se je ponesrečilo, ker je treščilo v skalnato steno.

× **Najmanjši človek na svetu je Paul del Rio.** Rodil se je 1. 1918 v Madridu. Danes šteje torej 21 let, velik je 49 cm, a tehta le 5 in pol kilograma. Njegovi roditelji so bili čisto navadni ljudje, medtem ko sta sestri tudi pritlikavki. Pritlikavec se kaže okoli po Ameriki in služi lepe denarce.

× **Rdeče svetilke na kravjih repih.** Skozi neko ameriško mesto gonijo zvečer pastirji s paše svojo živino. Župan je zdaj izdal ukaz, da mora vsako govedo, ki gre zvečer, ko je že precej tema, skozi mesto, imeti na repu rdečo svetilko, da jo bodo avtomobilisti in motociklisti lahko že od daleč videli in se ji pravočasno izognili, če se žival ne bo sama umaknila. Le na ta način se bi po mnenju tamkajšnjega župana moglo znižati število prometnih nesreč, ki se zadnje čase zelo množe. Tako bodo odslej krave zadaj nosile luč kakor avtomobili, ali kakšna druga vozila.

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

13

Starec, ki je vodil četo, je ukazal vojakom, naj konje nakrmijo in razdele po hlevih. Za stanovanje jim je namenil shrambe in poslopje na dvorišču. Potem je ukazal, naj ranjence preneso v grajske sobe, kjer je odločil nekaj sob zase in za sina.

Janez se je v ujetništvu ruščini že nekaj privadil: ko je čul ta ukaz, je poklical voznika in odnesla sta nezavestnega Branka v sobico, ki je gledala na vzhod in odkoder je bil razgled na cesto. Čeprav so bile sobe na dvorišče dosti lepše in za ranjenca primernejše, si je vendar izbral sobo na cesto, saj je vedel, da vojaki vso noč ne bodo mirovali, pa tudi... Kdo ve, kaj lahko pride?

Potem je voznik odšel. Janez je ostal sam v sobi z ranjenim poročnikom. Zagledal se je v njegovo lice, in nenadoma je nekaj kakor nasmešek preletelo njegov obraz. Ali je bilo res, ali se mu je samo zdelo, da se je v trpeči obraz prikradla senca rdečice?

Sedel je ob Brankovi postelji. Morda uro ali še dalj. Zdajci pa so se odprla vrata in na pragu se je prikazal poveljnikov sin. Janez je planil pokonci in vojaško pozdravil.

»Kako je s tvojim gospodarjem?«

»Sodim, da preboli,« je rekel Janez.

»Ostani pri njem,« mu je velel mladi mož.

»Če bo kaj hudega, me poklič. Jutri zjutraj se spet oglašim.«

Hotel je že iti, pa se je spet obrnil in stopil še bliže k postelji ter nekaj zamrmral predse. Janezu se je zdelo, kakor da so bile besede: »Zdaj mu bom lahko vse povrnil,« in kar tesno mu je postalo pri srcu. Kaj če je morda mladi častnik prišel kdaj z Brankom navzkriž in se bo zdaj skušal nad njim maščevati? S strahom je pogledal Rusu v obraz, toda na njem ni bral ničesar, kar bi potrdilo njegov sum. Narobe! Ta obraz se je s skrbjo sklanjal nad nezavestnim Brankom.

Potem je odšel. Janez je ostal v sobi sam s svojim gospodarjem.

Tako so tekale ure, tako je potekla noč in jutro je našlo Janeza še bedečega. Vendar pa na njegovem obrazu ni bilo več tiste skrbi kakor minuli večer. Zvesti sluga je opazil, da je poročnikovo dihanje postajalo vse mirnejše in enakomernejše. Slutil je, da ta spanec ni več nezavest, ampak samo še miren sen po dolgem boju med življenjem in smrtjo.

Zgodaj zjutraj je prišel poveljnikov sin pogledat, kako je z ranjencem, in obraz se mu je razjasnil. »Rešen je,« je rekel Janezu. »Kmalu se prebudi. Če bo takrat dovolj krepak, me poklič, da mu nekaj povem, kar mu bo v tolažbo.«

Janez ga je hotel še nekaj vprašati, toda mladi mož je bil že med vrati. Stopil je k oknu in ga videl, kako se je vzpel na konja in oddirjal po cesti.

Grad je bil tih in kakor zapuščen. Janez je pogledal v kuhinjo, kjer je našel staro kuharico. Naročil ji je, naj bo pripravljena, če jo bo kdaj potreboval.

Ko se je pote mračal v sobo, se mu je nenadoma zazdelo, da čuje za vrati neki šum. Prisluhnil je. Nato je tiho odprl vrata.

Pri Brankovi postelji je stal neka ženska in se sklanjala čezenj. Janez ji ni videl v obraz, opazil je le, kako je poročniku popravljal lase. Nekaj dobrega, materinskega je bilo v njenih kretnjah. Potem je morala zaslutiti, da jo nekdo opazuje. Hlastno se je ozrla in se preplašila.

Janezu je ušel krik presenečenja. Kakor bila strela udarila predenj in ga oslepila, mu je bilo, ko je zagledal njen obraz s sanjavimi plašnimi očmi in dolgimi lasmi, ki so se ji spuščali na tilnik. Tako lepe ženske Janez še ni videl.

Takrat pa se je neznanka že zavedla. Skočila je za zaveso ob oknu. Ko je Janez pohitel za njo, je ni bilo nikjer več. Čul je samo, kako so se nekje daleč z glasnim treskom zaprla vrata.

Neznanka je izginila.

Hotel je skočiti za njo, toda stena mu je zaprla pot. Naglo je odgrnil zaveso, da je slabotna rdečkasta luč iz sobe malce osvetlila zapuščeni kотиček pri oknu. Nikjer ni bilo vrat, ki bi mu pokazala pot za neznanko.

»Tu nekje je morala zbežati,« si je rekel. »Naj me vrag vzame — ali sem mar sanjal?«

Z mrzlično naglico je jel tipati okoli sebe. Vdolbina za okno je bila precej široka, skoraj tolikšna kakor majhen balkon. V sredi je bilo dokaj ozko okno, obakraj pa s tapetami pokrita stena. Potrkal je po njej, toda na veliko razočaranje je moral ugotoviti, da stena ni votla. Sklonil se je na tla in si jih pozorno ogledal — nikjer ni bilo skrivnega vhoda. Tla so bila iz trdnih desk.

»Potem je morala iti skozi okno,« si je dejal, pa je koj izprevidel, da tudi to ni mogoče. Okno je bilo zaprto od znotraj.

Obupan je obstal; ni si več vedel pomagati. Neznankin beg je bil tako tajinstven, da se mu je hotelo zdeti, da je bilo vse to samo sen, blodna halucinacija, posledica vseh teh naporov zadnjih dni. Pa ne! Stresel je z glavo in se prijel za čelo.

»Ne, ne, saj ni mogoče, saj ne spim!« je zagodrnjal. »In trezen sem tudi, bi rekel!«

Se enkrat se je vživel v trenutek, ko je stopil v sobo. Ali ga luna nosi? Ali ni bil pri pameti — prisegel bi bil, da je videl neznanko kraj poročnikove postelje, in kako lepa je bila: že zato ni mogoče, da bi se bil zmotil. Tako lepe ženske svoj živ dan še nisem videl.

Odprl je okno in pogledal na dvorišče. Globoko pod njim je bilo — ne, pameten človek se ne bi upal skočiti tu dol.

In tedaj je nekaj zbudilo njegovo pozornost. Prostor med notranjim in vnanjim oknom je bil zelo širok, preširok za navadno okno. Z utripajočim srcem je potrkal na leseni opaž.

Ali je res ali se mu je samo zdelo, da je votlo odjeknilo?

Da, tu bo! Tu bo tisti skrivni izhod, ki ga je tako dolgo brez uspeha iskal. Tu zadaj. Samo kako naj odkrije pot do skrivališča? Kako naj dobi skrivni vhod?

Spomnil se je, da je imel poročnik električno žepno svetilko. Skočil je v sobo in hlastno prebrskal poročnikovo obleko. Hvala Bogu, našel jo je.

Vrnil se je k oknu in jel pazljivo preiskovati leseni opaž. Vse zaman. Skrivnostnega gumba, ki ga je iskal, ni našel nikjer.

Sklonil se je k tlom. Od vročičnega pričakovanja mu je udaril pot na čelo. Otrl si ga je z rokavom. Pretipal je vsak košček okna, dokler se ni prepričal, da bi bilo tu vsako nadaljnje iskanje docela brezuspešno. Zdajci pa se mu je pogled ustavil na stari zaprašeni sliki, ki je visela na zidu. S trepetajočo roko jo je prijel in privzdignil. Nič. Potem je žarek električne svetilke nameril na tapeto pod sliko. Od presenečenja toliko da mu ni zastal dihanje. Zagledal je bil droben žebliček. Z drhtečo roko je pritisnil nanj.

Tisti mah je začutil udarec v hrbet in možgane mu je preletel bliskovit strah. Instinktivno je odskočil in se obrnil.

Okno se je bilo zavrtelo v tečajih in ga sunilo v hrbet, pred njim pa je zazevala odprtina. Posvetil je z električno svetilko v temo pred seboj in zagledal ozke stopnice, ki so držale nizdol. Hotel je že stopiti nanje, tedaj pa se je okno prav tako nenadoma spet obrnilo v tečaj — in spet je bilo kakor prej.

Janez se je oddahnil. Njegovo iskanje ni bilo brez uspeha!

Kar nenadoma ga je obšla neka podjetnost, ki si je ne bi bil nikdar prisodil. Nekaj ga je gnalo, da razkrije to tajnost do dna. Čeprav ni vedel, kam te stopnice drže in kaj se utegne z njim zgoditi, če krene po njih, je spet odmaknil sliko in pritisnil na žebliček. Ko se je okno odprlo, je skočil v odprtino in odhitel po stopnicah navzdol, preskačujoč jih kar tri na mah. Okno za njim se je zaprlo. Toda bil je trdno prepričan, da mora

nekje spet priti na dan; zato ga to ni prestrašilo.

Ustavil se je pred nizkimi vrati. Sodil je, da mora biti že v višini pritličja. Rov je postal čedalje ožji. Tudi zatoхло in vroče je bilo v njem, da ga je že skoraj dušilo.

Neodločno je pritisnil na kljuko. Vrata so se odprla. Ko je posvetil predse, je opazil, da gre rov še nekaj časa naprej, potem pa se odcepi na dvoje.

Na razpotju se je odločil za rov, ki se je odcepil v stran. Zakaj, si sam ne bi vedel odgovoriti. Nekaj mu je reklo, da bo ta pot prava. Zdelo se mu je, kakor da bi se plazil po velikanski topovski cevi, kjer se ozki pramen žepne svetilke odbija od sten.

Rov se je zdel brez konca. Imel je občutek, da mora biti že čisto na drugem koncu gradu, tedaj pa je zagledal pred seboj nove stopnice, ki so držale navzdol. In spodaj, na koncu njih so bila spet vrata. Odprl jih je in od začudenja je obstal na pragu. Zagledal se je v razkošno opremljeni sobi.

Kakor da se boji zasede, se je oprezno splazil ob steni, hotoč priti čimprej do drugih vrat, ki so bila prvim nasproti. V kotu je zagledal posteljo, ki niti postлана ni bila. S stropa je visela luč, ki je medlo osvetljevala spalnico.

Takrat pa so se vrata nasproti nenadoma odprla in Janez je zagledal prikazen, ki jo je iskal. Bila je ona krasna ženska, ki se je malo prej sklanjala nad poročnikom. Seveda ga je tudi ona uzrla. Prestrašen krik se ji je izvil iz ust, nato pa je skočila k njemu, padla pred njim na noge in se oklenila njegovih kolen.

»Milost! Milost! Ne izdajte me!« je vzkliknila s prosečim glasom.

Janez ni vedel, kaj naj stori. V tem položaju še živ dan ni bil. Nekaj čudnega, nekaj neskončno sladkega ga je izpreletelo. Ta ženska kleči pred njim in se oklepa njegovih kolen! Še nikoli ni nobena ženska klečala pred njim in še nikoli mu ni bilo okoli srca tako čudno blaženo, da bi bil najrajši vekomaj ostal tako. Potlej pa ga je obšla neodoljiva želja, da bi se sklonil k njej, jo vzdignil in stisnil k sebi. Takrat pa je zagledal njene prestrašene oči ki so široko razprte in v strahu strmlele vanj. Tisti mah se je streznil.

»Ne bojte se!« je rekel preprosto.

Sklonil se je k njej in razklenil roke, ki so objemale njegova kolena. »Vstanite, gospodična! Ne spodobi se, da bi klečali pred mano!«

Z nezaupnim pogledom je vstala. In v tem pogledu je bilo nekaj kakor prošnja. »Ali se res smem nadejati?« so povpraševale njene oči. Ali je Janez razumel njen jezik?

»Ne bojte se!« je rekel kakor v odgovor na njeno neizgovorjeno vprašanje. »Tudi jaz sem samo ujetnik teh ljudi, ki so zavzeli grad.«

»Kako se jih bojim!« je vzdrtela. »Če me dobe... Nikomur ne prizaneso...«

Besede so se ji vročično vsule iz ust. Bilo je, kakor da se boji, da mu ne bi prepozno povedala, v kakšni nevarnosti je. Janeza je nekaj toplega prišlo okoli srca. Čustvo, ki ga dotlej še ni poznal. Ne, to ni bila ljubezen. Ono, kar ga je bilo obšlo, ko jo je spet zagledal, ga je bilo medtem spet minulo, ko je videl, kako ta lepa mlada ženska trepete pred njim. Sicer je bil Janez trd vojak in solz mu nič na svetu ne bi izvabilo iz oči, toda to je bilo vendar nekaj čisto drugega. Ženska kleči pred njim, ženska, uboga, neboljena, ga prosi z očmi in besedami, naj jo reši, naj je ne izda. Četudi se je v tistem trenutku samega sebe sramoval zaradi svoje mehkobe, si vendar ni mogel kaj, da je ne bi bil ljubeče prijel za roko in jo odvedel k otomani.

»Sedite,« je rekel. Hotel je še nekaj reči, pa ni vedel, kako naj začne. Še nikoli ni bil sam v družbi takega gosposkega dekleta. Zato je že moral izbirati besede.

»Kako to, da ste ostali tu?« je naposled vprašal, ko ona le ni začela. »Saj razen stare kuharice žive duše ni v gradu!«

»Kuharica je tu?« je živahno vzkliknila. »Tudi ona je ostala?«

Takrat se je spomnila, da mu je vendar dolžna nekaj pojasnila.

Dalje prihodnjič.

Ženski vestnik

Kakšne barve terja pomladna moda

Ali mislite, da je tudi podeželankam treba vedeti, kakšne barve terja pri njih oblekah letošnja pomladna moda? Ne, bi lahko rekli, vendar pa nič ne škoduje, če to veš. Ker je moda, ki si jo po mestih izmišljujejo, že sama po sebi malce zmešana, je prav za prav težavno reči, katere barve naj veljajo za posebno moderne. To bodo, kakor trdijo modna poročila, predvsem vseh vrst rumene barve do svetlordeče, potem temnozelena in rjava. Rjava bo baje zelo priljubljena. Pa tudi druge barve bodo kolikor toliko v veljavi, samo modro barvo je moda zaenkrat črtala z dnevnega reda. Takšna je pač muhasta moda.

Sicer pa je tako, da si ne boš napravila rumene obleke, če imaš lase pšenične barve, ker to nekako ni v skladu. Pač pa se rjavookim ženskam lepo poda rumena obleka. Če imaš modre oči in belo polt, se ti bodo dobro prilagale lipovozelena, kostanjeva in ne preveč kričeva rdeča barva (jagodastordeča). Rdečelaskam pa se najbolj poda temnozelena barva. Toda nikar se prestrogo ne drži modnih barv, če ti niso všeč. Najbolje je še zmerom načelo: Obleci se, kar je tebi najbolj všeč.

Sneg je dobro čistilno sredstvo

V stanovanju imamo mnogo predmetov, ki še niso videli vode. Baržunaste zavese, svilen pregrinjala, razni prtički, šali, volnene jopice, domače halje, obleke, krila, zlasti pa moške obleke in površniki bi bili potrebni, da bi jih dali kemično čistiti, toda denarja za to ni nikoli na razpolago. V zimskem času se nam ponuja sneg, samo poslužiti se ga je treba ob pravem času. Za čiščenje s snegom veljajo naslednja pravila:

Čiščenje moramo opraviti zunaj ali v nezakurjenem prostoru. Snega ne smemo nikoli prijemati z golo roko, ker postane od toplote rok trd in opolzek ter izgubi čistilno vrednost. Roko zavijemo v čist bel prtiček, kadar drgnemo sneg po predmetih, ki jih je treba očistiti. Najlepše čisti novozapadli sneg. Nikoli ne smemo uporabljati snega, ki se je že začel tajati, ker tak sneg škoduje barvam. Vse, kar smo očistili s snegom, moramo takoj na nepravilni strani zlikati z vročim likalnikom. Sneg čisti madeže vseh vrst ter odstranjuje prah, mušje pike in podobno umazanost. Sneg ne pokvari ničesar, če pravilno postopamo z njim.

Kako prav bi storile kmečke gospodinje, če bi zanesle na novi sneg svojo posteljnino. Pogosto vidimo po kmečkih in delavskih domovih na posteljah prešite odeje brez rjuh. Kakšne postanejo take odeje, ki ne poznajo rjuh pod seboj, si lahko predstavljamo. Če bi gospodinje po nekajkrat pozimi odrgnile vsaj robove odej s snegom, pa bi bile odeje že dosti bolj čiste. V zimskem času bi tako delo lahko opravili moški, ker niso utrujeni od poljskega dela.

Za kuhinjo

Sadna torta. Mešaj, da se zgosti in postane rahlo, 12 dek sirovega masla in 14 dek sladkorja v prahu. Nato primešaj drugo za drugim tri jajca, od pol limone naribano lupinico, ščep cimeta in 12 dek moke. Posodo za torto pomaži s sirovim maslom, posuj z moko, vanjo zlij testo, razravnaj in nadevaj z vkuhanim sadjem. Če tega nimaš, skuhaj suhe češplje, kuhanim poberi koščice in jih naloži po testu, a ne preblizu roba. Torto peci počasi in v ne prevroči pečici približno eno uro. Pod posodo položi kos strešne opeke, ker se sicer prehitro zapeče, a v sredini ostane sirova. Pečeno in popolnoma hladno daš na mizo.

Linška torta. Na deski umesi v testo 20 dek moke, 10 dek sladkorja v prahu, pet dek zmletih mandeljnov ali orehov, pet dek siro-

vega masla, eno jajce, ščep cimeta, naribano lupinico od pol limone in zavitek pečilnega praška. Umešeno testo razdeli na tri dele. En del razvaljaj v velikosti tortne posode in ga položi na dno. Posodo prej dobro pomaži s sirovim maslom. Drugi del zvaljaj v dolg in širok trak in položi ob robu posode. Tretji in najmanjši del pa pusti za mrežo. Zdaj nadevaj za prst na debelo s poljubno mezgo (ribezova je najboljša), napravi tenko mrežo iz tretjega še preostalega testa preko mezge in nato peci v neprevroči pečici približno eno uro. Ko je torta pečena in se je popolnoma shladila, jo zreži in daj na mizo. Najboljša je šele drugi dan.

Pogača. Umesi na deski v testo četrtilne kile moke, 13 dek sirovega masla in 10 dek sladkorja v prahu. Umešeno testo razvaljaj v velikosti pekače, testo položi na pomazano pekačo in zlato rumeno speci. Nato testo nadevaj z gosto mezgo. Stolci trd sneg šestih beljakov, primešaj 30 dek sladkorja v prahu, tolci dalje, da se spet zgosti in nato pomaži po mezgi. Postavi pecivo še enkrat v pečico, da se sneg strdi. Pečeno in hladno zreži na poljubne kose in daj na mizo. Tako pripravljena pogača ostane več dni okusna.

Prestice. Umesi na deski v testo četrtilne kile moke, 20 dek sirovega masla, žlico sladkorja v prahu, malo soli, dva beljaka, žlico vzhajane kvasca in dve žlici smetane. Dobro umešeno testo postavi pokrito za pol ure na hladno. Potem testo oblikuj v dolgo klobaso, ki jo razreži na kose, za oreh velike, in te kosce zvaljaj z dlanjo v tenke palčice, iz katerih napravi majhne prestice. Prestice položi na pomazano pekačo, jih pomaži z raztepenim beljakom, posuj z drobno sipo, nato pa speci.

Praktični nasveti

Ako se predali neradi odpirajo ali zapirajo, nadrgnemo mesta, kjer se drgnejo po lesu, z milom, pa se bodo radi odpirali.

Manjše razpoke pri železnih pečeh, ki skozi nje uhaja plin, zamažemo s tvarino, sestojajo iz enakih delov pepela, soli in vode. Ta mešanica mora biti tako gosta, da se z njo lahko zamažejo razpoke. Ako je zmes preredka, rada odpade.

Milo naj bo suho, preden ga uporabiš pri pranju, ker ga tako več prihraniš. Milo, kupljeno v trgovini, je navadno še sveže, zato ga imej vedno nekaj več v zalogi, da se dobro posuši. Svežega mehkega mila pri pranju porabiš vedno več, kakor suhega. Najbolje je imeti milo spravljeno kje nad ognjiščem, a vendar ne na prevročim, sicer se stopi.

Ravnanje s čevlji. Čevlje in druge usnjene predmete prav lahko ohranimo mehke in prožne. Iz enakih delov loja, voska, ricinovega olja in trana in nekaj vode skuhamo mešanico. Kuhamo jo toliko časa, da se vse prav dobro raztopi in spoji. Če je zmes, ko se shladi, pretrda, jo skuhamo še enkrat in dodamo malo olja. To mažo uporabljamo za čevlje, kovčge, jermena in podobno.

Razne barvne ploščice ob štedilnikih, ki sčasoma popokajo ali se okrušijo, zamažemo, odnosno popravimo tudi z neke vrste kitom, katerega si pripravimo iz stolčne krede in beljaka. To zmes prevlečemo s primerno barvo, ki jo dobimo v drogeriji v malih zavitkih. Potem pa zamažemo s takim kitom okrušene ploščice.

Radio Ljubljana

Nedelja, 5. februarja: 8.00: Golobič Rudolf bo igral na harmoniki, vmes citraške točke na ploščah. — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Radijski šramel. — 10.00: Verski govor (dr. Gvido Rant). — 10.15: Prenos cerkvene glasbe iz zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano. — 11.00: Godba grenadirske garde bo igrala (plošče). — 11.30: Koncert (sodelovala bosta zbor Grafike in radijski orkester). — 13.00: Napovedi. — 13.20: Operni dvospevi ob spremljevanju klavirja (Jože Gostič in Marijan Rus, pri klavirju prof. Marijan Lipovšek); vmes plošče. — 17.00: Kmetijsko predavanje: Gospodarska navodila in tržna poročila. — 17.30: Revček Andrejček,

ljudska igra (člani radijske igralske družine). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Samospevi Toneta Petroviča, pri klavirju prof. Marijan Lipovšek. — 20.30: Za krajši čas bo igral radijski orkester. — 21.15: Violinski koncert prof. Karla Rupla, pri klavirju prof. Marijan Lipovšek. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za ples in dobro voljo (plošče).

Ponedeljek, 6. februarja: 12.00: Iz daljnih krajev in dežel (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi, obvestila. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Zdravstvena ura: Mladičnice min mladenkam na pot (dr. Anton Brečelj). — 18.20: Cvetje v glasbi (plošče). — 18.40: Melodije Paglovčeve pesmarice iz l. 1733 (dr. Josip Čerin). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Pridržano za prenos. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos plesne glasbe iz restavracije Emone.

Torek, 7. februarja: 11.00: Šolska ura: Slovenska mladina ob meji in na Kočevskem (Marjan Tratar). — 12.00: Nove plošče. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Šramel »Štirje fantje«. — 14.00: Napovedi. 18.00: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Osnova svetosti (Fran Terseglav). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Pevski kvartet »Fantje na vasi«. — 20.45: Za oddih (plošče). — 21.10: Klavirski koncert prof. Pavla Šivica. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: V oddih bo igral radijski orkester.

Sreda, 8. februarja: 12.00: Iz zvočnih filmov (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Havajske kitare in vurliske orgle (plošče). — 14.00: Napovedi. — 18.00: Mladičnice in mladenkam na pot (dr. Anton Dolinar). — 18.40: O dolenskih gradovih (Leon Pettauer). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Uvod v prenos. — 20.00: Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani (v prvem odmoru glasbeno predavanje — Ukmar; v drugem odmoru napovedi in poročila).

Četrtek, 9. februarja: 12.00: Zborovske pesmi (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Šramel »Skrjanček«. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Napovedi poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Ljubljanski pevski jazz-kvartet. — 20.45: Koncert radijskega orkestra. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Kvartet mandolin.

Petek, 10. februarja: 11: Šolska ura: Obisk v Kolinski tovarni — razgovor v obliki reportaže (vodil bo Mirko Demšar). — 12.00: Slovenske pesmi (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Ženska ura: Vzgojna vprašanja (Lebarjeva). — 18.20: Veseli zvoki iz Pariza (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: O naših izseljenicah (Jože Premrov). — 22.00: Prešernov spominski večer (ob 90 letnici njegove smrti). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 11. februarja: 12.00: Da bo postreženo vsako uho. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Da bo postreženo vsako uho. — 14.00: Napovedi. — 17.00: Otroška ura: a. Selma Legerlöff: Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b. Nastop otrok (vodila bo Slavica Vencajzova). — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Za delopust bo igral radijski orkester. — 18.40: Ukrajnška vstaja (prof. Etbin Bojc). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Beseda k prazniku (Fran Finžgar). — 20.00: O zunanjih politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: O žabah, klobasah in drugih rečeh (kmečki pisan večer; besedilo napisal inž. Muck; izvajali bodo člani radijske igralske družine; sodelovali bodo Fantje na vasi in radijski orkester; vodil bo inž. Ivan Pengov). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za dober konec bo igral radijski orkester.

Milijon so izkopal iz groba

Francoska državna razredna loterija je nedavno izplačala z večmesečno zamudo dobiček milijon frankov. Navadno seveda tudi v Franciji takoj izplačajo dobitke razredne loterije. Pri tem žrebanju je bila pa zamuda razumljiva iz posebnih razlogov. Lani v avgustu sta kupila dva zakonca iz pariškega predmestja srečko. Žrebanje je bilo v septembru, toda lastnik srečke se je bil ta čas poslovil od sveta. Njegova žena je videla srečko, ko jo je mož kupil, in si zapisala številko. Ko pa ji je mož umrl, ni vedela, kje je pustil srečko.

Zalovanje po možu je ni oviralo, da bi se ne bila zanimala za žrebanje. Primerjala je

zapisano številko srečke z izžrebanimi in se prepričala, da je zadela srečka njenega moža milijon frankov. Seveda je začela takoj iskati srečko, toda zaman je preiskala in pretaknila ves stanovanje. Slednjič se ji je posvetilo v glavi. Srečka je najbrž ostala v moževi praznični obleki, v kateri so ga bili pokopali.

S to vestjo je odšla v loterijsko pisarno, kjer so ji povedali, da ji na samo številko ne morejo izplačati dobitka, temveč da hočejo imeti srečko. Tako ji ni preostalo nič drugega kakor mrtvega moža odkopati. Odprli so krsto in res našli v mrličevem žepu milijonsko srečko. Šele zdaj je vdova lahko dvignila denar.

Za smeh in kratek čas ZA KAZEN

Gašper: »Saj dovoliš, da vstopim.«
Boltežar: »O, kar naprej, salabolski koštrun. Boš kosil z menoj.«
Gašper: »Saj sem že jedel.«
Boltežar: »Kosil boš z menoj za kazen, da boš videl, kaj zna pripraviti tale brihtna kuharica, ki si mi jo ti priporočil...«

NIMA POČITNIC

Teta: »Zakaj se jokaš?«
Jurčec: »Zato, ker imajo moji bratje počitnice, jaz pa ne.«
Teta: »Pa zakaj jih ti nimaš?«
Jurčec: »Ker še ne hodim v šolo!«

PIJANEC

Zdravnik: »Lahko povsem ozdravite in kmalu boste spet na trdnih nogah, če opustite alkoholne pijače.«
Bolnik: »Torej sem neozdravljivo bolan, gospod zdravnik.«

NE VE.

A: »Jaz imam zmeraj podkev v žepu. Pravijo, da je to dobro zoper trganje.«
B: »Ali je pomagalo?«
A: »Ne vem, ker me ni še trgalo!«

PREPOZNO

Zorica in Mirica se pogovarjata.
»Jaz bi bila rada deček«, reče Zorica.
»Prepozno si se spomnila,« odgovori Mirica zamišljeno. »To bi bila morala povedati pred krstom.«

Z MALIM JE ZAČEL

»Ko sem prišel v Beograd, sem imel en sam desetak v žepu. S tem sem začel.«
B: »A kaj si napravil z desetakom?«
B: »Očetu sem brzojavil, naj mi takoj pošlje nekaj tisočakov.«

PEROTNICE

Sinko: »Mamica, ali imajo angeli perotnice?«
Mati: »Da, Mihec.«
Sinko: »Ali znajo letati?«
Mati: »Seveda.«
Sinko: »Kdaj pa bo potem naša kuharica letela? Očka ji je včeraj rekel, da je angel?«
Mati: »O, že jutri bo letela.«

NIKJER DRUGJE

Narednik: »Ali znate plavati?«
Redov: »Znam, gospod narednik.«
Narednik: »Kje ste se naučili?«
Redov: »V vodi.«

ČISTO VSEENO

Kupec: »Prosim deset parov ženskih nogavic.«

Trgovec: Kakšne barve?«

Kupec: »Je vseeno, moja žena jih bo tako prinesla nazaj, da jih zamenja.«

PREVEČ SPRAŠUJE

Jožek: »Mamica, zakaj pa je nevesta pri poroki oblečena v belo obleko?«

Mati: »Veš, Jožek, to je znamenje posebnega veselja.«

Jožek: »Zakaj pa je potem ženin črno napravljeno?«

Mati: »Že spet preveč sprašuješ.«

Nov redilni prašek „Redin“ za prašiče

Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče.

Zadostuje samo en zavitek za enega prašiča ter stane en zavitek din 6, po pošti 12, trije zavitki po pošti din 24.

Mnogo zahvalnih pisem. Uspeh Vam je zagotovljen.

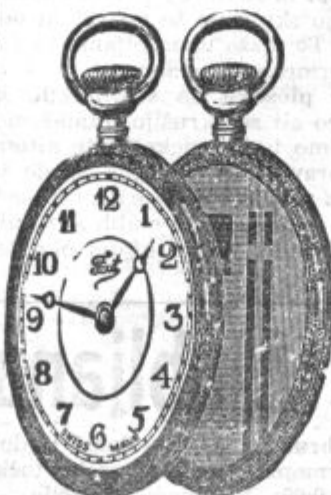
PAZITE pravi »Redin« se dobi samo v zavitkih za napisom: »Redin« in ga prodaja za kranjsko del Slovenije drogerija

KANC, LJUBLJANA, Zidovska ulica 1a.

Za štajersk. del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija Kanc, Maribor, gospodarska ulica 33/II

NOVOST!

SAMO
DIN 49.50

št. 62.300 Anker-ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s pismeno garancijo

Din 49.50

št. 62.301 ista osvetljenimi kazalci in številčnico

(Radium)

Din 59.50

zahtevajte centik, ki vam ga pošlje zastonj in poštne prosto

H. Sufiner

Ljubljana 6
Lestna protokollirana tovarna ur v švic.

Po Sloveniji gre glas:
»Domovina« je za nas

Mali oglasi

JABLUS ZA JABOLČNIK

Ako boste imeli pijače za domačo rabo premalo, ako je vaš sadjevec kisel, si lahko pomagat, če naročite priznano snov jablus, iz katere napravite poceni izvrsten jabolčnik ali hrušovec, ne da bi rabili naravni sadjevec. Jablus je zdaj tako vsestransko izpopolnjen, da vsebuje vse snovi naravnega sadjevca in se da izvrstno mešati z vsako drugo pijačo. S poštno stane 50 litrov 39.50, 75 litrov 53, 100 litrov 69, 150 litrov 98, 300 litrov pa 182 din. Stotine pohvalnih pisem. Glavno zastopstvo »Jablus«, Podčetrtek.

TRI STO DINARJEV TEDENSKO

lahko zasluži vsak. Pošljite znamko za odgovor. Josip Batič, Ljubljana VII.

PRVOVRSTNI SEMENSKI OVES

ugodno dobite pri Kmetijski družbi v Celju. 31

LEPE ROMANE

in drugo zabavno čtivo najdete v »DRUŽINSKEM TEDNIKU«, ki izhaja zdaj na 12 straneh velikega formata. Zahtevajte brezplačen izvod od uprave: Ljubljana, Poštni predal 345.

NAROČAJTE IZ KUPČICEVE DREVESNICE IN TRSNICE

na Ptujski gori. Seznam in cenik na razpolago

JESEN

OSTANKI

ZIMA

mariborskih tekstilnih tovarn, pristinobarvni, brez napak in sicer:

paket serija »R« z vsebino 16—20 m dobro uporabnih ostankov flanelov in barhentov za žensko obleko, moško in žensko spodnje perilo 128 din.

reklamni paket seri »K«, vsebina 20 do 25 m boljše flanela za moško, žensko in otroško perilo v najlepši sestavi, paket 130 din; dalje specialni paket »original Kosmos D« z vsebino 17—21 m la barhentov za ženske obleke, bluže n prvovrstnih flanelov za piščame žensko, moško in otroško perilo za izjemno ceno 150 din.

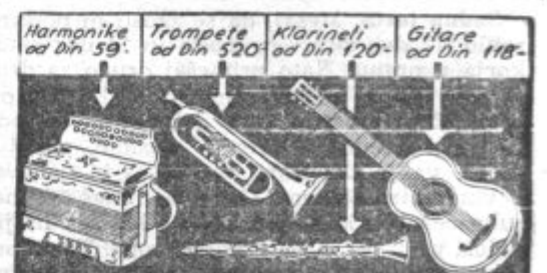
paket serija »Z« z vsebino 3—3 20 m dobre sukna za moško obleko, damski kostum ali plašč in sicer:

»Z/1« 130 din, »Z/2« 160 din, »Z/3« 200 din, »Z/4« 250 din, »Z/5« 300 din, cela podloga za moško obleko po kakovosti 80, 100 in 120 din. Trgovcem popust! Vsak paket poštne prosto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Nešteto priznanj odjemalcev na razpolago

Pišite še danes Razpošiljalnici »Kosmos«, Maribor Kralja Petra trg. Oglejte si povečano zalogo in ugodne cene.

KJE IN KAKO LAHKO MNOGO PRIHRANITE,

Vam pove časopis »Žena in dom«. Pišite upravi Ljubljana, Dalmatinova 8/D, da Vam pošlje eno številko brezplačno na ogled.

MEINEL & HEROLD d.z.
zal. tvornice MARIBOR st. 107
glasbil